

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

راهنمای برنامه درسی

حوزه تربیت و یادگیری

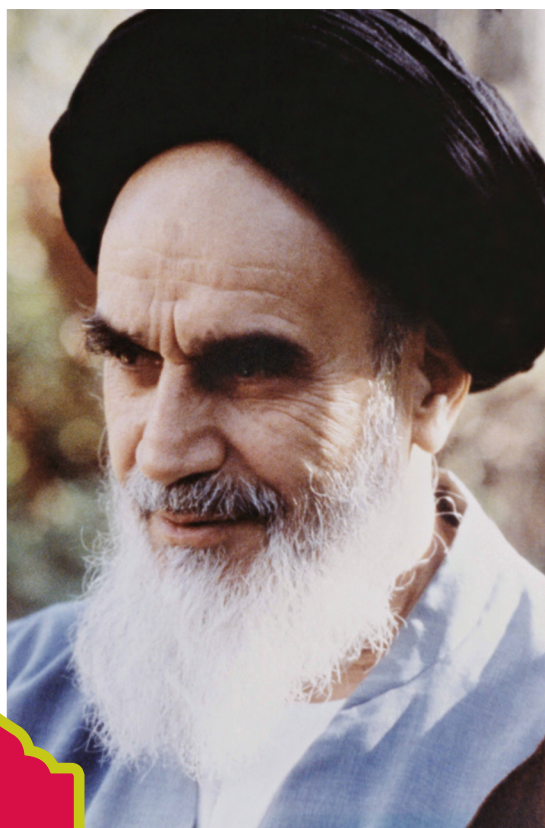
زبان‌های خارجی

▶ گروه پژوهش، برنامه‌ریزی
درسی و تولید بسته‌های تربیت و
یادگیری زبان‌های خارجی

▶ وزارت آموزش و پرورش
▶ سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

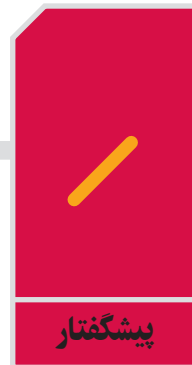
وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

«سند تحول یک ریل گذاری است؛ سند تحول می تواند آموزش و پرورش را به سرمنزل مورد نظر برساند...
ابلاغ قدم اول است، باید کاری کنیم که این سند محقق شود... برای تحوّل آموزش و پرورش روحیه
انقلابی؛ لازم است. روحیه انقلابی یعنی ترس نداشته باشید، ملاحظه کاری نداشته باشید، محافظه کاری
نداشته باشید، وقتی تشخیص دادید عمل کنید، اقدام کنید، پیش بروید، به توقف راضی نشوید، کارها را
تزیینی انجام ندهید.»

بیانات مقام معظم رهبری علیه السلام در دیدار با جمعی از فرهنگیان

در راه تحول مثل مسافری هستیم که باید هدف سفر را تعیین کنیم، توشه سفر را برداریم و بی‌درنگ حرکت در جاده اصیل زندگی را آغاز کنیم؛ سفری حقیقتاً زیبا و در عین حال پررمز و راز که ره‌آورد مهم آن تدوین راهنمای برنامه‌ریزی درسی حوزه‌های تربیت و یادگیری است. راهنمای حوزه‌ها بدون شک هادی زندگی دانش‌آموز هستند تا او را به مراتبی از حیات طیبه سوق دهند و زیبایی‌های فطرت الهی را به منصفه ظهور رسانند. برنامه‌های درسی تحولی بر پایه فلسفه تربیتی اسلام و دلالت‌های اسناد تحولی بنا شده است و رابطه وثیق و عمیقی با فطرت دارد. در برقراری این ارتباط کارشناسان بصیر و توانای گروه‌های پژوهش و برنامه‌ریزی درسی سازمان به خوبی درخشیدند و شایستگی‌های خود را بار دیگر در تاریخ برنامه‌ریزی درسی کشور عزیزمان نشان دادند.

راهنمای برنامه‌ریزی درسی حوزه‌های تربیت و یادگیری که پیش رو دارید با الگوی برنامه‌ریزی درسی فطرت‌گرایی توحیدی طراحی شده‌اند و بر اساس تعهداتی به شرح زیر پدید آمده‌اند:

تعهد نخستین به مفاد و دلالت‌های اسناد تحولی از جمله برنامه‌ریزی ملی است که باید آن را شناسنامه آموزش و پرورش در دوره‌های تحصیلی مختلف محسوب کرد. متعهد بودیم و هستیم که برنامه‌های درسی را بر این پایه بنا نهیم و بدین طریق راه مطمئن و همواری برای نیل به اهداف متعالی و تمدن اسلامی - ایرانی باز کنیم. این ارتباط در مراحل بعدی نیز باید صیانت شود و فعالیت‌های آرمان‌گرایانه در برنامه‌های درسی تداوم پیدا کند.

تعهد دوم به علم برنامه‌ریزی درسی است؛ نمی‌توان تحول را با اقدامات غیر علمی و نامطمئن پیش برد. از همان آغاز سعی بر این بود که اصول و روش‌های این علم در فرایند تدوین برنامه‌های درسی به کار گرفته شود و از سبک و سلیقه‌های فردی پرهیز گردد.

تعهد سوم به مناسبات و همکاری‌های بین‌بخشی با سایر معاونت‌های محترم وزارتخانه است. بی‌تردید راه تحول بدون همراهی شرکای تربیت و یادگیری امکان‌پذیر نیست، حضور معاونان محترم در برخی نشست‌های علمی و اجرایی و شرکت مداوم نمایندگان آنان در شوراها و کمیته‌های برنامه‌ریزی این خواسته را تحقق بخشید و اکنون نیز در بررسی و تصویب در شورای هماهنگی علمی سازمان این تعامل ادامه دارد.

تعهد چهارم میثاق با دلالت‌های عقلانی با بهره‌مندی از خرد جمعی و مصوبات شورایی است. در مراحل مختلف، تولید گروه‌ها بررسی شد و با اعمال اصلاحات لازم به تصویب رسید. بی‌تردید هر اندازه راهنمای برنامه درسی حوزه‌های تربیت و یادگیری به تأیید احکام عقلی برسند، استواری بیشتر و قوی‌تر پیدامی‌کنند و پایداری آن‌ها تضمین می‌شود. باورهای دینی، اصول علمی و دلالت‌های عقلی به طرز زیبایی در تکوین راهنمای برنامه درسی حوزه‌های تربیت و یادگیری به هم گره خورده‌اند و تاروپود آنها را تشکیل داده‌اند. امید است با صیانت از این تعهدات و با توکل به خدا بتوانیم راه تحول را با پایمردی و سلامت ادامه دهیم و به تحقق هدف‌های عالیه نظام تعلیم و تربیت اسلامی خود یاری رسانیم.

حسن ملکی

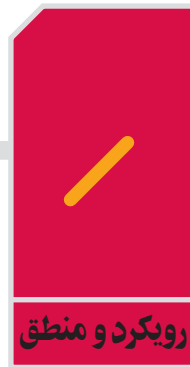
معاون وزیر و رئیس سازمان

مقدمه

▲ از آنجایی که هدف غایی نظام آموزشی جمهوری اسلامی ایران تربیت نسلی موحد، مومن و معتقد به معاد و شکوفایی فطرت الهی دانش‌آموزان از طریق درک و اصلاح مداوم موقعیت آنان به منظور دستیابی به مراتبی از حیات طیبه، مبتنی بر رویکرد فطرت‌گرایی توحیدی است، آشنایی با دستاوردهای بشری و شناخت جایگاه کشورمان در عرصه‌های بین‌المللی می‌تواند زمینه‌ساز و بستر آفرین تحقق این اهداف والا باشد که نیل به این مهم، خود مستلزم آشنایی با زبان‌های زنده دنیاست. در ضمن آشنایی با تنوع زبان‌های بشری؛ به‌عنوان جلوه‌ای از آیات قدرت الهی در تقویت رویکرد فطرت‌گرایی توحیدی حائز اهمیت است.

راهنمای حوزه تربیت و یادگیری زبان‌های خارجی سندی است مبتنی و متکی بر اسناد مرتبط فرادستی به‌ویژه سند تحول بنیادین نظام تعلیم و تربیت و راهنمای برنامه درسی جمهوری اسلامی ایران که نقشه راهی جامع و منسجم فراروی مشارکین این حوزه تربیت و یادگیری در سطوح مختلف، از سطح برنامه‌ریزی و تولید محتوا تا ارزشیابی و شیوه تعامل این حوزه با سایر حوزه‌های تربیت و یادگیری، ارائه می‌نماید. این راهنما شامل بخش‌های هدف، محتوا، نقش عناصر تربی (دانش‌آموز)، مربی (معلم)، ارزشیابی، راهبردهای تربیت و یادگیری، محیط یادگیری، خانواده و استلزامات اجرایی است. گرچه مخاطبان این سند، تمامی فعالان و مشارکین دخیل در امر آموزش زبان‌های خارجی در نظام تعلیم و تربیت رسمی و عمومی و همچنین مشارکین بخش آموزش‌های آزاد و مکمل هستند اما مخاطب این سند به‌طور ویژه سیاستگذاران، برنامه‌ریزان و تولیدکنندگان محتوای بسته‌های تربیت و یادگیری زبان‌های خارجی می‌باشند.

رویکرد و منطق

رویکرد حاکم بر این سند در امتداد رویکرد برنامه درسی جمهوری اسلامی ایران و سند تحول بنیادین نظام تعلیم و تربیت، رویکرد فطرت‌گرایی توحیدی است؛ به این معنا که انسان خلقت خاص ربوبی است و سرشتی الهی دارد و نسبت به مبداء عالم هستی گرایش اصیل و غیراکتسابی دارد؛ گرایشهایی که می‌تواند دستخوش فراموشی شود یا با تعلیم و تربیت درست، بیدار شده و تقویت گردد.^۱ هدف از انتخاب این رویکرد، زمینه‌سازی برای شکوفایی فطرت الهی دانش‌آموزان از طریق درک و اصلاح مداوم موقعیت، به منظور دستیابی به مراتبی از حیات طیبه است.

در چارچوب رویکرد فطرت‌گرایی توحیدی، تنوع زبان‌های بشری؛ آیه‌ای از آیات خداوند متعال و نشانه‌ای از قدرت الهی برای اهل تفکر است. در این رویکرد آشنایی با زبان‌های خارجی، محملی برای آشنایی بهتر با جلوه‌های آفرینش الهی، ارتباط مؤثر با خلق و درک بهتر از خلقت الهی است.

مبتنی بر سند برنامه درسی ملی، رویکرد حوزه تربیت و یادگیری زبان‌های خارجی، رویکرد ارتباطی فعال و خودباورانه است.^۲ منظور از این رویکرد، گونه بومی‌سازی شده و متناسب‌سازی شده رویکرد ارتباطی^۳ است که هدف از آن ایجاد توانایی برقراری ارتباط به هر چهار مهارت زبانی (گوش دادن، صحبت کردن، خواندن و نوشتن) در فراگیران می‌باشد. بنابر تصریح برنامه درسی ملی، آموزش زبان‌های خارجی باید از دایره تنگ نظریه‌ها، رویکردها و روش‌های تدوین شده در جهان فراتر رود و به عنوان بستری برای تقویت فرهنگ ملی و باورها و ارزشهای خودی در نظر گرفته شود.

در رویکرد ارتباطی فعال و خودباورانه، فراگیر در فرایند تربیت و یادگیری نقشی فعال و تأثیرگذار دارد و منظور از ویژگی خودباورانه در این رویکرد، علاوه بر ایجاد و تقویت خودباوری در کاربرد زبان خارجی فراگرفته شده به شیوه ارتباطی، تقویت روحیه خودباوری و توجه به هویت اسلامی-ایرانی فراگیران است. به این معنا، خودباوری در نقطه مقابل خودباختگی فرهنگی، در برابر فرهنگ زبان خارجی مطرح می‌شود. در واقع در این رویکرد، زبان‌آموز با کسب توانش بین فرهنگی که زمینه‌ساز درک تمایز بین «ما» و «آنها» می‌باشد به خودباوری و اعتماد به نفس فرهنگی به عنوان مهم‌ترین عناصر تشکیل‌دهنده هویت ایرانی اسلامی نایل می‌شود.

۱- مبانی نظری سند تحول ص ۵۸ و ۵۹

۲- برنامه درسی ملی صفحه ۳۸

برخی ویژگی‌های رویکرد ارتباطی فعال و خودباورانه عبارتند از:

- ۱- توجه به ایجاد مهارت ارتباطی در تمامی چهار مهارت زبانی و ریزمهارت‌های مربوطه.
- ۲- مشارکت فعالانه فراگیر در فرایند تربیت و یادگیری و ایجاد توانایی یادگیری مستمر و همیشگی.
- ۳- آموزش مبتنی بر موقعیت محوری، با تأکید بر مضامین آموزشی نافع و کاربردی برای فراگیران.
- ۴- تأکید بر بومی‌سازی و تقویت هویت اسلامی- ایرانی فراگیران.
- ۵- تأکید بر نقش معلم به‌عنوان الگو، راهبر و اسوه علمی و اخلاقی و تسهیل‌گر فرایند یاددهی- یادگیری (نه صرفاً انتقال دهنده مفاهیم) و محوریت عنصر خلاقیت و نوآوری معلم در انجام رسالت خود.
- ۶- توجه به ارزشیابی فرایندمحور و ارائه بازخوردهای آموزشی مناسب و روحیه‌بخش به فراگیران.
- ۷- توجه به نقش خانواده به‌عنوان همیار و حمایت‌کننده فراگیران در فرایند یاددهی- یادگیری.
- ۸- توجه به محیط‌های متنوع یاددهی- یادگیری مبتنی بر شرایط متریان و امکانات و زیرساخت‌ها.
- ۹- تأکید بر رویکرد حل مساله به‌گونه‌ای که یادگیری زبان خارجی منجر به حل مسائل ملموسی از زندگی حال و آینده متریان شود.

۱۰- تأکید بر نقش مربی به‌عنوان عنصری فعال و دارای مسئولیت در فرایند یاددهی- یادگیری. در برنامه درسی ملی، آغاز آموزش زبان‌های خارجی از پایه هفتم تحصیلی (پایه اول متوسطه اول) تعیین شده که به مدت شش سال تا پایه دوازدهم ادامه می‌یابد و درس زبان‌های خارجی به شیوه نیمه تجویزی (انتخابی) از بین یکی از زبان‌های مصوب شورای عالی آموزش و پرورش ارائه می‌گردد. آموزش زبان‌های خارجی بر توانایی ارتباطی و حل مساله تأکید دارد؛ به‌گونه‌ای که فرد پس از آموزش یک زبان خارجی قادر به ایجاد ارتباط با استفاده از تمامی مهارت‌های چهارگانه زبانی برای درک و انتقال معنا گردد.^۱ برنامه درسی آموزش زبان‌های خارجی باید دانش‌آموزان را با پیکره زبانی، واژگان و ساختهای مورد نیاز برای برقراری ارتباط مؤثر و سازنده در سطح جهانی آشنا سازد. (همان) در دوره متوسطه اول، تمرکز بیشتر بر مهارت‌های گفتاری و شنیداری و در متوسطه دوم بر مهارت‌های خوانداری و نوشتاری است. آموزش زبان‌های خارجی به یکی از زبان‌های مصوب شورای عالی آموزش و پرورش (انگلیسی، فرانسوی، آلمانی، اسپانیولی، ایتالیایی، روسی) ارائه خواهد شد.

افزایش تعاملات بین‌المللی و نقش‌آفرینی بیش از پیش نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران در عرصه‌های جهانی باعث شده است که آموزش زبان‌های خارجی در برنامه درسی کشور اهمیتی مضاعف پیدا کند. امروزه نقش راهبردی ایران اسلامی، به‌عنوان یکی از غنی‌ترین تمدن‌های بشری و از پیشروان عرصه علم و فناوری در تعاملات بین‌المللی غیر قابل انکار است. بنابر تعبیر برنامه درسی

ملی جمهوری اسلامی ایران، آموزش زبان‌های خارجی بستر مناسبی را برای درک و دریافت تعاملات فرهنگی و انتقال دستاوردهای دانش بشری در قالب‌های متنوع زبانی به صورت شفاهی، دیداری، و نوشتاری، برای مقاصد و مخاطبان گوناگون در چارچوب نظام معیار اسلامی فراهم می‌کند. به لحاظ کارکردی نیز، این حوزه، علاوه بر کارکرد ارتباط میان‌فردی و بین‌فرهنگی، در توسعه اقتصادی مانند صنعت گردشگری، فن‌آوری، توسعه علم و هوشیاری اجتماعی سیاسی نقش مهمی ایفا می‌کند.^۱

در جهان امروز که مراودات بین‌المللی و تعاملات علمی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی به شکل روز افزونی افزایش یافته است، برای برقراری ارتباط سازنده و آگاهانه ضروری است دانش‌آموزان علاوه بر زبان مادری، توانایی برقراری ارتباط با سایر جوامع و دستاوردهای بشری را در سطح منطقه‌ای و جهانی دارا باشند.^۲ علاوه بر برنامه درسی ملی، تأکید بر ضرورت و جایگاه آموزش زبان‌های خارجی را در سایر اسناد کلان علمی و فرهنگی کشور نیز می‌توان مشاهده نمود. سند تحول بنیادین نظام تعلیم و تربیت جمهوری اسلامی ایران در زمینه آموزش زبان‌های خارجی در فصل هفتم، هدف‌های عملیاتی و راهکارها، ذیل راهکار شماره ۱-۵ بر ارائه آموزش زبان خارجی در چارچوب بخش انتخابی (نیمه‌تجویزی) برنامه درسی، با رعایت اصل تثبیت و تقویت هویت اسلامی - ایرانی تصریح دارد^۳ و در بخش راهبردهای علم و فناوری کشور نیز بر راهکارهایی تأکید دارد که مستلزم دانستن زبان‌های خارجی است.

از بین شش سیاست کلی، از مجموعه سیاست‌های ابلاغی مقام معظم رهبری در عرصه علم و فناوری نیز دو سیاست اصلی نخست و ششم که ناظر بر جهاد مستمر علمی و گسترش تعامل با سایر کشورها است، به نوعی بر اهمیت تعاملات جهانی که الزام آن دانستن زبان‌های خارجی زنده و تأثیرگذار جهانی است، تأکید دارد.^۴

سند نقشه جامع علمی کشور نیز در بخش سیاست‌های کلی توسعه علم، فناوری و نوآوری، ذیل راهبرد شماره نهم، بر تعامل فعال و اثرگذار در حوزه علم و فناوری با کشورهای دیگر تأکید دارد که تحقق این راهبرد طبیعتاً مستلزم یادگیری زبان‌های خارجی است.^۵

۱- برنامه درسی ملی صفحه ۳۷

۲- برنامه درسی ملی صفحه ۳۷

۳- سند تحول بنیادین آموزش و پرورش صفحه ۳۳

۴- سیاست‌های ابلاغی مقام معظم رهبری در حوزه علم و فناوری

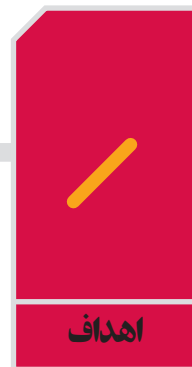
۵- نقشه جامع علمی کشور صفحه ۲۴

جدول جهت‌گیری و چرایی عناصر برنامه درسی حوزه تربیت و یادگیری زبان‌های خارجی

عناصر برنامه	جهت‌گیری	چرایی
هدف	کسب توانش ارتباطی در مهارت‌های چهارگانه زبانی در یکی از زبان‌های خارجی تا سطح متوسط در چارچوب رویکرد فطرت‌گرایی توحیدی و رویکرد ارتباطی فعال خودباورانه به هدف رهنمون ساختن دانش‌آموزان به تدبیر و تفکر در تنوع زبان‌ها به عنوان نشانه‌ای از آیات الهی و توانمندساختن دانش‌آموزان در ایجاد ارتباط متقابل با سایر ملل جهان و اشاعه علم و فناوری‌های نوین در سطح بین‌المللی و بهره‌مندی از توان رشد یافته شناختی، اجتماعی و عاطفی حاصل از زبان‌آموزی	تنوع زبان‌های جهان، آیه‌ای از آیات خداوند متعال و توانایی برقراری ارتباط به یک زبان خارجی، بسترساز تعاملات فرهنگی، استفاده از دستاوردهای بشری، و معرفی فرهنگ غنی کشورمان در عرصه بین‌المللی است. یادگیری یک زبان خارجی که منجر به ایجاد توانایی برقراری ارتباط مؤثر گردد، علاوه بر کاربرد ارتباط میان‌فردی و بین‌فرهنگی، در توسعه اقتصادی، علمی، و هوشیاری اجتماعی و سیاسی متریبان هم مؤثر است.
محتوا	توجه به نقش زبان‌های خارجی در تقویت روحیه فطرت‌گرایی توحیدی و ایفای نقش فعالانه در تعامل چندسویه فرهنگی، اقتصادی، علمی، و آگاهی بخشی هویتی و اجتماعی با سایر ملل جهان در تولید محتوای این حوزه مورد تأکید است.	محتوای آموزشی در قالب‌های متنوع و جذاب می‌بایست علاوه بر ایجاد فرصت‌های مؤثر ایجاد ارتباط به زبان خارجی مورد آموزش، با در نظر داشتن رویکرد بومی‌سازی، عاری از تهدیدهای انتقال فرهنگی منفی باشد و در عین حال منجر به تقویت روحیه خودباوری و هویت اسلامی-ایرانی متریبان شود.
راهبردهای تربیت و یادگیری	روش ارتباطی فعال و خودباورانه بر توانایی ارتباطی و حل مسأله تأکید دارد به گونه‌ای که متریبان پس از آموزش قادر به ایجاد ارتباط با استفاده از چهار مهارت زبانی برای دریافت و انتقال معنا باشد. جهت‌گیری انتخاب راهبردهای تربیت و - یادگیری بر تقویت استقلال، عزت‌نفس و خودباوری فراگیر و ایفای نقش خودباورانه و مسئولانه او در فرایند یاددهی-یادگیری است.	در رویکرد ارتباطی فعال خودباورانه، فرایند تربیت و یادگیری در خدمت هدف توانایی برقراری ارتباط با استفاده از مهارت‌های چهارگانه زبانی است. در مراحل آغازین، تأکید اصلی بر دو مهارت شنیدن و سخن گفتن و در دوره متوسطه دوم، تأکید بر دو مهارت خواندن و نوشتن می‌باشد.
متریبی	امانتی است الهی و دارای کرامت ذاتی که در فرایند تربیت و یادگیری نقشی فعال ایفا می‌کند. فراگیر زبان خارجی، مسئولیت اصلی در فرایند یاددهی-یادگیری و آموزش مستمر و مادالعمر را بر عهده دارد که با یاری و هدایت معلم خود، با انگیزه و علاقه‌مندی، مسیر یادگیری را می‌پیماید. فراگیر زبان‌های خارجی به مصداق جوینده دانش از سرزمین‌های حتی بسیار دور در حال عمل به یک تکلیف دینی و وظیفه‌ای ملی است.	آموزش یک زبان خارجی نیازمند ایفای نقش فعال، مسئولانه و بانگیزه یادگیرنده است. از آنجا که یادگیری یک زبان خارجی فرآیندی است نیازمند تمرین، مرور و استمرار، متریب می‌بایست با شیوه‌های مؤثر تقویت مهارت‌های ارتباطی آشنا شود تا پس از یادگیری این مهارت‌ها، کماکان به ارتقاء مهارت‌های خود در این زمینه اهتمام داشته باشد.

<p>در روکرد فطرت‌گرایی توحیدی نقش معلم به‌عنوان الگو و اسوه‌ای امین و بصیر در نظر گرفته شده است که با احترام به کرامت ذاتی فراگیران، مجموعه متنوع و متناسبی از فرصت‌های یادگیری را در اختیار فراگیران قرار می‌دهد و زمینه درک و انگیزه اصلاح مداوم موقعیت را در فرایند تربیت و یادگیری یک زبان خارجی در متربیان ایجاد و تقویت می‌کند.</p>	<p>راهنما، راهبر، برنامه‌ریز و مدیریت‌کننده فرآیند یاددهی - یادگیری و خالق فرصت‌های یادگیری جذاب و متناسب با سطح متربیان است. همچنین پایش پیشرفت و سنجش توانایی‌های متربیان و ارائه راهکارهایی برای بهبود و تقویت آن از وظایف و نقش‌های معلم است. نقش معلم زبان‌های خارجی به‌عنوان الگو و اسوه‌ای عالم و بصیر در تقویت هویت ملی و دینی فراگیران در کنار آشنایی آنها با دستاوردهای علمی و فرهنگی بین‌المللی مورد تأکید است.</p>	<p>مربی (معلم)</p>
<p>در فرهنگ و هویت اسلامی-ایرانی، جایگاه و نقش خانواده به‌عنوان نخستین و بنیادی‌ترین واحد اجتماعی، برجسته و حائز اهمیت است.</p>	<p>خانواده نقش حمایت‌کننده و مشوق فرایند تربیت و یادگیری و ایجاد نگرش مثبت به یادگیری زبان خارجی را ایفا می‌کند و همیار نهاد مدرسه در تحقق اهداف نظام آموزشی است.</p>	<p>خانواده</p>
<p>نقش محیط در یادگیری یک زبان خارجی به‌ویژه در چارچوب روکرد ارتباطی فعال خودباورانه بسیار حائز اهمیت است. امروزه محیط‌هایی مانند لابراتوارهای حقیقی یا مجازی زبان‌های خارجی و یا محیط‌هایی که بتوان در آن با کاربردهای واقعی زبان خارجی آشنا شد، نقش مهمی در یادگیری زبان خارجی ایفا می‌کنند.</p>	<p>مجموعه‌ای متنوع و متکثر از محیط‌های یادگیری فیزیکی و مجازی در خدمت رسیدن به توانایی برقراری ارتباط به زبان خارجی به‌شيوه‌ای فعالانه و خودباورانه با تأکید بر سبک زندگی و هویت اسلامی-ایرانی فراگیران</p>	<p>محیط یاددهی- یادگیری</p>
<p>ارزشیابی در خدمت یادگیری و جزء فرایند آموزش است و نتیجه آن باید در اصلاح برنامه مؤثر باشد. توجه به آموزش علم نافع و همچنین ارزشیابی شایستگی محور در کنار تأکید بر اصل عدالت آموزشی از ارکان ارزشیابی زبان‌های خارجی در نظام آموزش رسمی هستند.</p>	<p>ارزشیابی؛ جزئی از فرایند تربیت و یادگیری و در خدمت آن است و نتیجه آن باید ضمن حفظ کرامت انسانی متربیان، کاستی‌های فرایند یادگیری را مشخص نموده و آن را فرصتی برای بهبود مستمر موقعیت متربی و اصلاح نظام آموزشی قلمداد کند.</p>	<p>ارزشیابی</p>

اهداف

اهداف حوزه زبان‌های خارجی مجموعه‌ای نظام‌مند از صفات، توانمندی‌ها و مهارت‌های فردی و اجتماعی هستند که انتظار می‌رود دانش‌آموز پس از اجرای برنامه درسی این حوزه به آنها دست یابد.

اهداف کلی حوزه زبان‌های خارجی

۱- ایجاد توانایی برقراری ارتباط فعالانه و خودباورانه به یکی از زبان‌های خارجی مصوب در سطح متوسط با استفاده از مهارت‌های زبانی به منظور حل مسائل یا رفع نیازهای فردی، ملی، بین‌المللی.

اهداف دوره متوسطه اول و دوم در حوزه زبان‌های خارجی

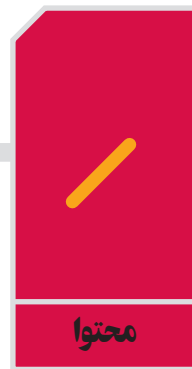
اهداف متوسطه دوم	اهداف متوسطه اول	ردیف
نسبت به یادگیری مستمر و مادام‌العمر زبان خارجی انتخابی انگیزه، علاقه و نگرش مثبت پیدا می‌کند و با کاربردهای آن زبان در ساحت‌های فردی، اجتماعی، علمی و شغلی و حرفه‌ای آشنا می‌شود.	نسبت به یادگیری زبان خارجی انتخابی؛ انگیزه، علاقه و نگرش مثبت پیدا می‌کند و با کاربردهای آن زبان به ویژه در ساحت زندگی فردی و اجتماعی آشنا می‌شود.	۱
با عناصر آوایی و واجی و زبرنجیری مانند تکیه، لحن و غیره آشنا می‌شود.	توانایی درک و تولید آواهای زبان خارجی مورد نظر به صورت مجزا و در قالب ترکیب‌های آوایی (نظام آوایی زبان) را پیدا می‌کند.	۲

۳	توانایی تشخیص و تولید حروف و آشنایی با رسم الخط و نظام نوشتاری زبان مورد نظر را پیدامی کند.	با موارد استثناء در نظام نگارشی (دو نویسه ها و چند نویسه‌ها) و رسم الخط ترکیبی و شکسته آشنا می‌شود.
۴	توانایی درک و کاربرد واژگان پایه و پربسامد زبان مورد نظر در بافت ارتباطی (با تأکید بر حیطه فردی و بین فردی/اجتماعی) را پیدامی کند.	توانایی درک و کاربرد واژگان پربسامد زبان مورد نظر (با تأکید بر حیطه‌های اجتماعی، آموزشی و حرفه‌ای) و گسترش دامنه واژگان تخصصی مورد نیاز جهت درک متون تخصصی و برقراری ارتباط علمی را پیدامی کند.
۵	با ساختارهای دستوری پایه به منظور ساخت عبارات و جملات ساده آشنا می‌شود و آنها را به کار می‌بندد.	با ساختارهای دستوری پیشرفته به منظور تولید جملات مرکب و پیچیده آشنا می‌شود و آنها را به کار می‌بندد.
۶	توانایی نوشتن عبارت‌ها و جملات ساده با موضوعات آشنا (حیطه‌های فردی و اجتماعی) را پیدامی کند.	توانایی نوشتن پاراگراف و متن‌های کوتاه در حیطه‌های فردی، اجتماعی، علمی و شغلی را پیدامی کند.
۷	توانایی درک و تولید مکالمه‌های پر کاربرد و پایه به منظور برآورده ساختن نیازهای اولیه در حیطه موضوعات روزمره و ملموس زندگی را پیدامی کند.	توانایی مشارکت در گفتگوهای سطح متوسط با در نظر گرفتن اصول کاربردشناختی و جامعه شناختی زبان در حیطه‌های فردی، اجتماعی، علمی و شغلی (مشارکت فعالانه، همدلانه، همراه با احترام و ادب در فرایند مکالمه) را پیدامی کند.
۸	با سازوکارهای زبان خارجی مورد نظر، به عنوان یک نظام ارتباطی، آشنایی مقدماتی پیدا می‌کند.	ساز و کار کلی زبان خارجی مورد نظر به عنوان یک نظام منسجم به منظور انتقال معنا و حل مسائل و نیازهای ارتباطی و تحلیل موقعیت‌های پیچیده را درک می‌کند.
۹	با برخی جنبه‌های مثبت فرهنگ زبان خارجی مورد نظر در عین تأکید بر تمدن غنی و تقویت سبک زندگی و هویت اسلامی-ایرانی متربیبان آشنا می‌شود.	با ویژگی‌های مهم فرهنگی زبان مقصد با نگاه سنجشگرانه و با تأکید بر حفظ سبک زندگی و هویت اسلامی-ایرانی فراگیران آشنا می‌شود.
۱۰	توانایی برقراری ارتباط زبانی مقدماتی از طریق چهار مهارت زبانی با تأکید بر مهارت‌های گفتاری و شنیداری در حیطه‌های فردی و بین فردی در موقعیت‌های آشنا و ملموس با تأکید بر حفظ و تقویت هویت و سبک زندگی اسلامی-ایرانی را پیدامی کند.	توانایی برقراری ارتباط زبانی در سطح متوسط از طریق چهار مهارت زبانی با تأکید بر مهارت‌های خوانداری و نوشتاری با تأکید بر حفظ و تقویت هویت و سبک زندگی اسلامی-ایرانی را پیدامی کند.

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

محتوا

محتوای این حوزه مجموعه‌ای منسجم و هماهنگ از فرصت‌های تربیتی است که مبتنی بر رویکرد، منطق و اهداف حوزه و متناظر با هر ایده کلیدی، در بردارنده مفاهیم، مهارت و ارزش‌های اساسی و استانداردهای محتوای هر یک از آنهاست.

ارکان محتوا

ارزشهای اساسی	مهارت‌های اساسی	مفاهیم اساسی	ایده‌های کلیدی
هویت ملی	مهارت‌های چهارگانه زبانی شنیدن، صحبت کردن خواندن، نوشتن	۱- حیطه‌های کاربرد زبان (DOMAINS) (حیطه‌های فردی، اجتماعی، شغلی- حرفه‌ای و علمی آموزشی)	ارتباط زبانی
سبک زندگی اسلامی- ایرانی	خرده مهارت‌های زبانی واژگان ساختارهای دستوری (گرامر)	۲- مضامین آموزشی (THEMES) موضوعات، زمینه‌ها و موقعیت‌هایی که متناسب با هر یک از حیطه‌های زبانی به‌فراگیر آموزش داده می‌شود؛ مانند: معرفی خود و اطرافیان و محیط پیرامون خود، علائق فردی، اجتماعی، شغلی و علمی و تحصیلی و غیره	
خودباوری		۳- مفاهیم (NOTIONS) مفاهیم وجودی (existential) ابعاد و فضا (spatial and dimensional) و غیره	
تفکر خلاقانه و سنجش‌گر		۴- کنش‌های ارتباطی (FUNCTION) ۱- انتقال و دریافت اطلاعات ملموس (factual information) ۲- بیان و درک دیدگاه‌ها و نگرش‌ها (attitudes) ۳- ترغیب به انجام دادن کار (suasion) ۴- کارکرد اجتماعی زبان (socializing) ۵- کارکرد گفتمانی زبان (structuring discourse) ۶- کارکرد جبران ناکارآمدی‌های ارتباطی (communication repair)	

▲ استانداردهای محتوا متناسب با دوره تحصیلی

مفاهیم اساسی	استاندارد محتوا در متوسطه اول	استاندارد محتوا در متوسطه دوم
۱-حیطه‌های کاربرد زبان (حیطه‌های فردی، اجتماعی، علمی-آموزشی، شغلی-حرفه‌ای)	توانایی درک و دریافت و انتقال معنا با استفاده از چهار مهارت (معرفی خود، ویژگی‌های فردی، اطرافیان و خانواده خود) به صورت فعال و خودباورانه و با تأکید بر دو مهارت گوش دادن و صحبت کردن.	توانایی درک و دریافت و انتقال معنا با استفاده از چهار مهارت زبانی در حیطه علمی آموزشی (مانند دانشگاه، کتابخانه، همایش‌های علمی، محیط‌های مجازی علمی و آموزشی) به صورت فعال و خودباورانه با تأکید بر دو مهارت خواندن و نوشتن.
۲-مضمون‌های آموزشی	توانایی درک و دریافت و انتقال معنا با استفاده از چهار مهارت زبانی در حیطه اجتماعی (دوستان، محیط‌های اجتماعی مانند مدرسه و روابط اجتماعی در سطح ملی و بین المللی) به صورت فعال و خودباورانه با تأکید بر دو مهارت گوش دادن و صحبت کردن.	توانایی درک و دریافت و انتقال معنا با استفاده از چهار مهارت زبانی در حیطه شغلی-حرفه‌ای (مانند مشاغل و حرفه‌های مرتبط با صنعت جهانگردی، فناوری اطلاعات و موارد مشابه) به صورت فعال و خودباورانه با تأکید بر دو مهارت خواندن و نوشتن.
	آشنایی با مضمون‌های آموزشی سطح مبتدی و مقدماتی و توانایی کاربرد آنها در ارتباط‌های زبانی به شیوه مؤثر. مهمترین این مضمون‌ها عبارتند از: معرفی خود، معرفی دیگران، سلام و احوالپرسی، دادن و گرفتن اطلاعات درباره موضوعات آشنا و مقدماتی، استفاده از اعداد، روزهای هفته، ماه‌های سال، توصیف ویژگی‌های ظاهری افراد، توصیف مکان‌های آشنا، بیان عادات، روال‌های روزمره، بیان سرگرمی‌ها، موارد محبوب و مورد علاقه، توصیف و بیان توانمندی‌ها و ناتوانی‌های فردی، بیان درخواست و خواهش، توصیف و بیان اقدامات و افعال روزمره و رایج در زمان حال و در حیطه فردی و اجتماعی.	آشنایی با مضمون‌های آموزشی سطح پیش متوسط تا متوسط و توانایی کاربرد آنها در ارتباط‌های زبانی به شیوه مؤثر مهمترین این مضمون‌ها عبارتند از: توصیف و بیان حوادث و تجارب فردی، خانوادگی، شغلی و تحصیلی. بیان برنامه‌ها و آرزوهای خود به ویژه در حیطه شغلی و تحصیلی. بیان احساسات و عواطف. بیان مقایسه بین اشیاء و رخدادها. بیان ترجیحات و علایق و همچنین موارد دوست داشتن و دوست نداشتن. بیان علت و دلیل رخدادها. بیان عقاید و باورها. بیان اجبارها و الزام‌ها. بیان مفاهیم و تجارب انتزاعی. بیان حوادث و رخدادها در زمان‌های گذشته و آینده در تمامی حیطه‌های کاربرد زبانی.

<p>توانایی درک و انتقال اطلاعات ملموس و مبتنی بر حقایق ساده در سطح مبتدی تا پیش متوسط.</p>	<p>توانایی درک و انتقال اطلاعات ملموس و مبتنی بر حقایق ساده در سطح مبتدی تا پیش متوسط.</p>	<p>۳-کنش‌های ارتباطی</p>
<p>توانایی درک و بیان نگرش‌ها و عقاید خود و دیگران در سطح متوسط.</p>	<p>توانایی درک و بیان نگرش‌ها و عقاید خود و دیگران در سطح مبتدی تا پیش متوسط.</p>	
<p>توانایی ترغیب، دعوت و نصیحت دیگران به انجام کاری در سطح متوسط و یا منع آنها از انجام کاری.</p>	<p>توانایی ترغیب، دعوت و نصیحت دیگران به انجام کاری در سطح مبتدی تا پیش متوسط و یا منع آنها از انجام کاری.</p>	
<p>توانایی ایجاد ارتباط زبانی در سطح متوسط. مثلاً سلام و احوالپرسی، تعامل با دیگران به شیوه دوستانه، نیمه رسمی یا رسمی، توانایی تبریک یا تسلیت گفتن، مورد سؤال یا خطاب قرار دادن دیگران، پایان دادن به مکالمه به شیوه مناسب و مؤدبانه.</p>	<p>توانایی ایجاد ارتباط زبانی در سطح متوسط. مثلاً سلام و احوالپرسی، تعامل با دیگران به شیوه دوستانه، نیمه رسمی یا رسمی، توانایی تبریک یا تسلیت گفتن، مورد سؤال یا خطاب قرار دادن دیگران، پایان دادن به مکالمه به شیوه مناسب و مؤدبانه.</p>	
<p>توانایی ایجاد گفتمان ساده در سطح مبتدی تا پیش متوسط با توجه به عناصر گفتمانی به عنوان مثال: آغاز مکالمه ای دو یا چند نفره، ادامه مکالمه به طور مؤثر و محترمانه و خاتمه دادن به مکالمه. آغاز یک تماس تلفنی، ادامه دادن و به خاتمه رساندن آن آغاز یک نامه یا رایانامه و به پایان رساندن آن.</p>	<p>توانایی ایجاد گفتمان ساده در سطح مبتدی تا پیش متوسط با توجه به عناصر گفتمانی به عنوان مثال: آغاز مکالمه ای دو یا چند نفره، ادامه مکالمه به طور مؤثر و محترمانه و خاتمه دادن به مکالمه. آغاز یک تماس تلفنی، ادامه دادن و به خاتمه رساندن آن. آغاز یک نامه یا رایانامه و به پایان رساندن آن.</p>	
<p>آشنایی با راهبردهای جبران خطا در فرایند ارتباط در سطح متوسط و شیوه کاربرد آنها راهبردهایی مانند: بیان متوجه نشدن یک کلمه یا جمله. درخواست تکرار و توضیح یک واژه یا بخشی از مکالمه. درخواست هجی کردن یک کلمه ناآشنا. درخواست از طرف مقابل گفتگو برای کاستن از سرعت مکالمه.</p>	<p>آشنایی با راهبردهای جبران خطا در فرایند ارتباط در سطح مبتدی تا پیش متوسط و شیوه کاربرد آنها. راهبردهایی مانند: بیان متوجه نشدن یک کلمه یا جمله. درخواست تکرار و توضیح یک واژه یا بخشی از مکالمه. درخواست هجی کردن یک کلمه ناآشنا. درخواست از طرف مقابل گفتگو برای کاستن از سرعت مکالمه.</p>	
<p>آشنایی با مفاهیم زبانی در سطح متوسط و نحوه کاربرد آنها مفاهیمی مانند: روابط وجودی، ملکی، اشاره ای، تقابلی، منطقی، رابطه ای، اتصال دهنده، و غیره</p>	<p>آشنایی با مفاهیم زبانی در سطح متوسط و نحوه کاربرد آنها، مفاهیمی مانند: روابط وجودی، ملکی، اشاره ای، تقابلی، منطقی، رابطه ای، اتصال دهنده، و غیره</p>	<p>۴- مفاهیم زبانی</p>

استانداردهای محتوا در بخش مهارت‌های اساسی

مهارت اساسی	متوسطه اول	متوسطه دوم
مهارت شنیداری (گوش دادن)	<p>- دنبال کردن گفتگوهای کوتاهی که به آرامی و شمرده بیان می‌شوند و در حیطه موضوعات آشنا (فردی و اجتماعی) هستند.</p> <p>- فهم کلمات و عبارت‌های آشنای موجود در متن شنیداری.</p> <p>- تشخیص موضوع اصلی متن.</p> <p>- تشخیص و فهم دستورالعمل‌های ساده در حد گفتمان کلاسی و پیام‌های ضبط شده صوتی ساده در حد عبارت‌ها و جملات کوتاه و ساده.</p>	<p>- تشخیص و فهم موضوع / موضوعات اصلی و کلیت بحث در مکالمات و متن‌های شنیداری ضبط شده گسترده تر در حیطه‌های مختلف (فردی، اجتماعی، شغلی و علمی) مشروط به این که گفتگو به شیوه ای واضح و با لهجه ای استاندارد بیان شود.</p> <p>- تشخیص و فهم جزئیات مهم گفتگوها و متن‌های شنیداری ضبط شده با موضوعات ملموس به شرط واضح بودن شیوه بیان و استاندارد بودن و بر طرف کردن نیازهای ارتباطی خود.</p> <p>- فهم اطلاعات تکنیکی ساده (مانند دستورالعمل صوتی استفاده از لوازم، راهنمای پرواز در فرودگاه‌ها، راهنمای نصب نرم افزارها و مواردی از این دست).</p>
مهارت گفتاری (صحبت کردن)	<p>- توانایی کاربرد دامنه محدودی از کلمات و اصطلاحات پایه و پر بسامد درباره موضوعات آشنا در حیطه‌های فردی و اجتماعی</p> <p>- توانایی برقراری ارتباط گفتاری ساده در موضوعات آشنا به صورت آهسته و شمرده، با به کارگیری راهبردهای جبرانی مواردی از این موضوعات آشنا در سطح مبتدی تا پیش متوسط عبارتند از:</p> <p>سلام و احوالپرسی کردن، بیان تشکر، بیان درخواست، بیان احساسات (مسائل مورد علاقه، مورد دوست داشتن یا دوست نداشتن) در مورد مسائل ملموس، پرسیدن و گفتن آدرس و محل زندگی، پرسیدن و گفتن شماره تلفن، رایانامه و موارد مشابه، پرسیدن و گفتن قیمت، خرید کردن اقلام مورد نیاز در سطح مبتدی تا پیش متوسط (مانند سفارش غذا، خرید میوه و کالاهای ضروری)، دعوت کردن و رد یا پذیرش دعوت‌ها، عذرخواهی کردن</p> <p>- درک تفاوت گفتگو به روش رسمی، نیمه رسمی و دوستانه و استفاده از این سبک‌های گفتاری در موضوعات مورد گفتگو در سطح مبتدی تا پیش متوسط با توجه به بافتهای موقعیتی مختلف.</p> <p>- استفاده از از نشانه‌های غیر کلامی مانند زبان بدن و اشاره‌های چهره در سطح مبتدی تا پیش متوسط بسته به فرهنگ و بافت موقعیت مورد نظر در تعاملات گفتاری</p> <p>- توانایی فهم موضوع اصلی بحث در گفتگوهای دو یا چند نفره در سطح مبتدی تا پیش متوسط، و توان تغییر مؤدبانه موضوع و شروع موضوع دیگر</p> <p>- توان به پایان رساندن مؤدبانه یک گفتگوی دو یا چند نفره در گفتگوهای در سطح مبتدی تا پیش متوسط</p> <p>- توان نوبت‌گیری و نوبت‌دهی مؤدبانه در هنگام گفتگو در موضوعات آشنا در حیطه‌های فردی و اجتماعی</p> <p>- توانایی شرکت در گفتگوهای تلفنی با موضوعات آشنا در سطح مبتدی تا پیش متوسط</p>	<p>- توانایی بکارگیری دامنه نسبتاً گسترده‌ای از کلمات و اصطلاحات پر بسامد درباره موضوعات آشنا و یا نسبتاً آشنا در حیطه‌های فردی، اجتماعی، شغلی- حرفه‌ای و علمی با سرعت و دقتی قابل قبول.</p> <p>- توانایی برقراری ارتباط و تعامل گفتاری در سطح متوسط با به کارگیری عوامل کاربردشناختی و جامعه‌شناختی زبان.</p> <p>مواردی از موضوعات مورد گفتگو در سطح متوسط عبارتند از:</p> <p>بیان احساسات خود و واکنش نشان دادن نسبت به احساسات دیگران</p> <p>بیان انتظارات و توقعات از دیگران.</p> <p>بیان علایق، عقاید و نظرات خود درباره موضوعات انتزاعی تری مانند فرهنگ، هنر، مسائل اجتماعی و اقتصادی.</p> <p>بیان اهداف و برنامه‌های خود برای آینده و بحث درباره آنها.</p> <p>بیان خاطرات و تجارب خود در زمان گذشته.</p> <p>بیان موافقت یا مخالفت خود با موضوعات انتزاعی تر مانند عقاید دیگران، دعوت‌ها و پیشنهادها.</p> <p>بیان نقاط قوت و ضعف پدیده‌ها در حد متوسط.</p> <p>- درک تفاوت گفتگو به روش رسمی، نیمه رسمی و دوستانه با توجه به بافت‌های موقعیتی مختلف و استفاده از این سبک‌های گفتاری در موضوعات مورد گفتگو در سطح متوسط.</p> <p>- استفاده از نشانه‌های غیر کلامی مانند زبان بدن و اشاره‌های چهره در سطح متوسط بسته به فرهنگ و بافت موقعیت مورد نظر در تعاملات گفتاری</p> <p>- توانایی فهم موضوع اصلی بحث در گفتگوهای دو یا چند نفره در سطح مبتدی تا پیش متوسط، و توان تغییر مؤدبانه موضوع و شروع موضوع دیگر</p> <p>- توان به پایان رساندن مؤدبانه یک گفتگوی دو یا چند نفره در گفتگوهای در سطح مبتدی تا پیش متوسط</p> <p>- توان نوبت‌گیری و نوبت‌دهی مؤدبانه در هنگام گفتگو در موضوعات آشنا در حیطه‌های فردی، اجتماعی، شغلی- حرفه‌ای و علمی</p> <p>- توانایی شرکت در گفتگوهای تلفنی در حیطه موضوعات آشنا و نسبتاً آشنا در سطح متوسط.</p> <p>- توانایی شرکت در مصاحبه‌های شغلی در حد ساده و در موضوعات آشنا و نسبتاً آشنا و انتقال منظور خود با استفاده از راهبردهای جبرانی و ویژگی‌های کاربردشناختی و جامعه‌شناختی تعامل گفتاری.</p>

<p>– توانایی خواندن و درک متن‌های ملموس و دارای اطلاعات واقعی در حوزه‌های مورد علاقه و نیاز در حیطه‌های مختلف فردی، اجتماعی، شغلی و علمی</p> <p>– توانایی خواندن و فهم نامه‌ها، رایانامه‌ها و پیام‌های طولانی‌تر با تنوع موضوعی بیشتر</p> <p>– توانایی خواندن و فهم پیام اصلی متن‌های ساده علمی با موضوعات آشنا و غیر تخصصی در سطح متوسط.</p> <p>– آشنایی با مهارت‌های درک مطلب در متن‌های نسبتاً طولانی (مانند یافتن موضوع و ایده اصلی متن، یافتن مرجع ضمائم موجود در متن، یافتن اطلاعات خاص در متن و حدس زدن معنی واژگان ناآشنا بر اساس بافت) و کاربرد آنها در سطح متوسط.</p> <p>– توانایی خواندن دفترچه‌های راهنما، برشورها و راهنماهای محصولات مختلف در سطح متوسط و درک معنی نسبی آنها با کمک فرهنگ لغت</p> <p>– توانایی خواندن متن‌های ساده در گونه‌های خبری (مانند اخبار روزنامه‌ها و مقالات مجلات) تا حد متوسط و فهم موضوع اصلی آن به شرط آشنا بودن موضوع و بافت خبری.</p> <p>– توانایی جستجوی پیشرفته معنی لغات و اصطلاحات در فرهنگ‌های لغت و نرم افزارهای ترجمه متن.</p>	<p>– توانایی خواندن و درک عبارتها، جملات و متن‌های کوتاه و ساده با دامنه‌واژگان آشنا و محدود به‌واژگان پر بسامد در حیطه موضوعات ملموس مرتبط با موضوعات فردی و بین فردی.</p> <p>– توانایی خواندن و فهم پیام‌ها، نامه‌ها و رایانامه‌های کوتاه و با موضوعات و کلمات آشنا و پر بسامد.</p> <p>– توانایی درک و فهم کلمات، عبارات و جملات رایج و ساده نوشته شده بر روی علائم و نشانه‌های رایج در کاربردهای روزمره و عمومی (مانند علائم راهنمایی و رانندگی، هشدارها، اعلان‌ها، نوشته‌های موجود در ساختمان‌های خدماتی و ایستگاه‌های قطار، مترو و فرودگاه).</p> <p>– توانایی خواندن و درک اطلاعات ساده و دارای موضوعات آشنا و پر کاربرد موجود در اعلامیه‌ها، آگهی‌ها، برشورها، منوهای رستوران، فهرست‌ها و جدول‌ها.</p> <p>– توانایی یافتن معنی لغات و اصطلاحات در فرهنگ لغت.</p>	مهارت خوانداری (خواندن)
<p>– آشنایی با موارد استثناء در کاربرد حروف الفبا و ارتباط آنها با اصوات زبان مورد نظر</p> <p>– آشنایی با علائم نگارشی پیشرفته تر مانند نقطه ویرگول، قلاب، گیومه و غیره و استفاده از آنها در حد قابل قبولی از صحت</p> <p>– توانایی نوشتن عبارتها و جملات ساده و مرکب در حیطه مسائل فردی، اجتماعی، شغلی – حرفه‌ای و علمی تا سطح متوسط</p> <p>– آشنایی با شیوه پیوند جملات مرکب و درونه‌گیری شده (جملات پایه و پیرو) و استفاده از حروف ربط پیشرفته و موصول‌ها برای پیوند جملات</p> <p>– توانایی انتقال اطلاعات فردی، بین فردی، شغلی یا علمی در قالب نوشتاری در سطح متوسط.</p> <p>– توانایی تکمیل فرم‌ها، درخواست‌نامه‌ها و تقاضاهای نوشتاری مربوط به حیطه‌های مختلف تا سطح متوسط.</p> <p>– توانایی نوشتن نامه‌ها و رایانامه‌هایی با موضوعات ملموس و آشنا در سطح متوسط.</p> <p>– آشنایی با شیوه نوشتن شرح حال علمی یا شغلی (رزومه) در سطح متوسط و توانایی نوشتن رزومه مختصری از خود.</p> <p>– توانایی بیان و انتقال احساسات و نظرات خود درباره موضوعات ملموس و تا حدودی انتزاعی در حد متوسط با رعایت انسجام و پیوستگی نسبی مطالب.</p>	<p>– آشنایی با حروف الفبای زبان خارجی مورد نظر و توانایی کاربرد آنها در قالب کلمات و جملات.</p> <p>– آشنایی با علائم نگارشی ساده مانند نقطه، ویرگول، علامت سؤال و تعجب و کاربرد آنها در جمله.</p> <p>– توانایی نوشتن عبارتها و جملات ساده در حیطه مسائل فردی و بین فردی.</p> <p>– آشنایی با شیوه پیوند جملات ساده و ایجاد جملات مرکب با استفاده از حروف ربط ساده مانند and, or, but</p> <p>– توانایی انتقال اطلاعات فردی و شخصی در قالب نوشتاری به زبان ساده.</p> <p>– توانایی تکمیل فرم‌های ساده مربوط به حیطه مسائل شخصی</p> <p>– آشنایی با شیوه نوشتن نام‌های ساده و پر کاربرد مثل نام شهرها، کشورها، روزهای هفته، ماه‌های سال، نام افراد، تاریخ و مانند اینها.</p> <p>– توانایی نوشتن متن‌های ساده‌ای مانند نامه یا رایانامه‌های شخصی و کوتاه با موضوعات آشنا از جمله نیازهای شخصی خود.</p> <p>– توانایی توصیف مسائل آشنا و ملموس مرتبط با حیطه فردی و اجتماعی با نوشتن جملات و عباراتی ساده.</p>	مهارت نوشتاری (نوشتن)

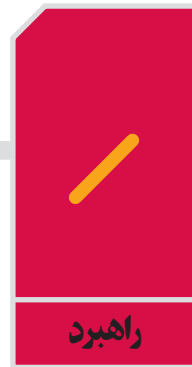
<p>– آشنایی با قواعد پایه گرامری و کاربرد آنها در ارتباط زبانی تا سطح متوسط</p> <p>– آشنایی با ارکان اصلی جمله (اسم، فعل، صفت، قید، حروف اضافه) در حد متوسط و توانایی ترکیب این عناصر و ساخت جملات ساده، مرکب و پیچیده.</p> <p>– آشنایی با زمان‌های پایه (حال ساده، گذشته ساده، آینده) و وجه استمراری و کامل آنها در وجه معلوم و مجهول و کاربرد این زمانها در سطح قابل قبولی از صحت در ارتباطات زبانی.</p> <p>– آشنایی با قیود زمان و نشانه‌های زمانهای پایه و وجوه استمراری و کامل آنها و کاربرد صحیح آنها در تعاملات زبانی.</p> <p>– آشنایی با ساختارهای مجهول و شیوه ساخت و کاربرد آنها تا سطح متوسط.</p> <p>– آشنایی با ساختارهای دستوری مانند جملات شرطی، ساختهای سببی، صفت‌های تری و ترین، ساختارهای بیان عادت، ساختارهای نقل قولی و موارد مشابه تا سطح متوسط و کاربرد آنها در سطح قابل قبولی از صحت در ارتباط زبانی.</p> <p>– آشنایی با جمله‌واره‌های اسمی، صفتی و قیدی و شیوه تولید درست آنها.</p> <p>– آشنایی با موصول‌ها و پیونددهنده‌ها و شیوه پیوند دادن صحیح جمله‌واره‌ها به یکدیگر.</p> <p>– آشنایی با مفهوم روابط اصلی دستوری در جمله و نقش‌های اصلی مانند فاعل، فعل، مفعول تا سطح متوسط و توانایی کاربرد صحیح آنها.</p> <p>– آشنایی با ارتباط بین فرم، معنا و کاربرد عناصر یک جمله تا سطح متوسط.</p>	<p>– آشنایی با قواعد پایه گرامری و کاربرد آنها در ارتباط زبانی تا سطح پیش متوسط.</p> <p>– آشنایی با ارکان اصلی جمله (اسم، فعل، صفت، قید، حروف اضافه) در حد پیش متوسط و توانایی ترکیب این عناصر و ساخت جملات ساده.</p> <p>– آشنایی با زمان‌های پایه (حال ساده، گذشته ساده، آینده) در حالت معلوم و کاربرد آنها در سطح قابل قبولی از صحت در ارتباطات زبانی.</p> <p>– آشنایی با قیود زمان و نشانه‌های زمانهای پایه و کاربرد صحیح آنها.</p> <p>– آشنایی با حروف ربط و شیوه پیوند دادن جملات ساده به یکدیگر با کمک حروف ربط ساده (مانند and, or, but) و نقش آشنایی با مفهوم روابط اصلی دستوری در جمله و نقش‌های اصلی مانند فاعل، فعل، مفعول تا سطح پیش متوسط و شیوه کاربرد صحیح آنها.</p> <p>– آشنایی با ارتباط بین فرم، معنا و کاربرد عناصر یک جمله تا سطح پیش متوسط.</p>	<p>مهارت ساختارهای دستوری (گرامر)</p>
<p>– آشنایی با لغت‌ها و اصطلاحات پر بسامد در حوزه‌های فردی، اجتماعی، شغلی و علمی تا سطح متوسط و توانایی کاربرد آنها در ارتباطات زبانی از جمله واژگان و اصطلاحات مربوط به:</p> <p>بیان احساسات، بیان عقاید، ویژگی‌های شخصیتی، آموزش و رشته‌های دانشگاهی، مشاغل و حرفه‌ها، علوم مختلف (فیزیک، ریاضیات، زیست شناسی و ...)، فناوری‌های نوین (فناوری‌های رایانه‌ای، کارآفرینی، نرم افزارها، شبکه‌های اجتماعی)، سبک زندگی و سلامت، سفر، حمل و نقل و گردشگری، آب و هوا، جمعیت و خانواده، اخبار و رسانه‌ها، ورزش و تفریحات، ادیان و متون دینی و مذهبی، فرهنگ و هنر.</p> <p>– آشنایی با ساخت واژه زبان مورد نظر تا سطح متوسط (کلمات مرکب، ریشه، پسوند و پیشوند کلمات، ترکیبهای اصطلاحی) و کاربرد آنها در تعاملات زبانی.</p> <p>– آشنایی با روابط واژگانی (هم معنایی، تضاد معنایی، چند معنایی، شمول معنایی و ...) در سطح متوسط و استفاده از این روابط در شناخت و یادگیری واژه‌های زبان مورد نظر.</p>	<p>– آشنایی با لغت‌ها و اصطلاحات پر بسامد و پایه حوزه فردی و بین فردی از سطح مبتدی تا پیش مقدماتی و توانایی کاربرد آنها در ارتباطات زبانی.</p> <p>از جمله واژگان پایه و اصطلاحات ساده مربوط به:</p> <p>معرفی خود و اسم افراد، روابط خانوادگی، روزهای هفته و ماه، اعداد و قیمت‌ها، نام حیوانات، ملیت‌ها و اماکن مختلف، کشورها، قاره‌ها و موقعیت‌های جغرافیایی (کوه، دریا، اقیانوس، کویر و ...)، خوردنی‌ها و آشامیدنی‌ها، لباس‌ها و پوشیدنی‌ها، رنگ‌ها، اشیاء و لوازم شخصی، اعضای بدن، نام بیماری‌های شایع و مرسوم، رسانه‌ها، علائق و سرگرمی‌ها (ورزش، هنر، تفریحات)، خدمات عمومی (اتوبوس، مترو، بیمارستان، کتابخانه، و ...).</p> <p>– آشنایی با ساخت واژه زبان مورد نظر در سطح پیش متوسط (واژه‌های ساده و مرکب، مفهوم ریشه و پسوند و پیشوند) و استفاده از این مفاهیم در درک و یادگیری واژه‌های زبان مورد نظر.</p> <p>– آشنایی با روابط واژگانی (هم معنایی، تضاد معنایی) تا سطح پیش متوسط و استفاده از این روابط در شناخت واژه‌ها.</p>	<p>مهارت واژگان (لغت)</p>

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

راهبردهای تربیت و

یادگیری

انتخاب و به‌کارگیری راهبرد و روش تدریس مناسب آموزش زبان‌های خارجی از مهم‌ترین عناصر برنامه درسی است و در تحقق اهداف برنامه درسی نقش اساسی دارد. تدریس هنری است که دارای مبانی علمی است یعنی معلم با عشق و علاقه به‌کار تدریس وارد شده و با مسلط شدن به‌فهم، انتخاب و به‌کارگیری راهبردها و روش‌های مناسب می‌تواند بهترین عملکرد را از خود به‌نمایش بگذارد.

راهبردهای تربیت و یادگیری دانش‌آموزان، دارای اصول اساسی و زیربنایی است که مربی لازم است حتماً در کار خود آن‌ها را مدنظر قرار دهد از جمله: حفظ کرامت، مربی، محبت و دلسوزی، تعامل، توجه به تفاوت‌های فردی و گوناگونی متربیان، تنوع بخشی موقعیت‌های یادگیری، محوریت مربی در یادگیری و فعالیت‌های تدریس و اصل انگیزش و تحریک یادگیری.

برای تدریس، راهبردها و روش‌های متنوع بسیاری توسط صاحب‌نظران علوم تربیتی تبیین شده است که مربی لازم است با توجه به‌رویکرد و اهداف برنامه‌درسی، تعداد و ویژگی‌های دانش‌آموزان، محتوای دروس و شرایط محیط و زمان و نیز اصول تربیت و یادگیری دست به‌انتخاب زند و یا با ابتکار و خلاقیت، ترکیبی از راهبردها و روش‌ها را به‌صورت تلفیقی استفاده نماید.

جدول راهبردها و روش‌های تدریس

دوم متوسطه	اول متوسطه	روش‌ها و فنون	راهبردها
*		پروژه، تحقیق و پژوهش	توسعه توانایی‌های خودراهبر متربیان
*	*	نمایش و فیلم	
*	*	ایفای نقش	
*		بدیعه‌پردازی	توسعه تفکر شهودی و ظرفیت‌های درونی متربیان
*		سنجش‌گری نقادانه	

*	*	کاوشگری علمی	توسعه مهارت‌های تفکر و رشد فرایندهای ذهنی (پرورش استقلال عقلانی)
*		بدیعه‌پردازی	
*	*	دریافت مفهوم	
*	*	بارش مغزی	توسعه مهارت‌های ارتباطی و اجتماعی (کنش و تغییر اجتماعی)
*	*	بحث گروهی	
*	*	ایفای نقش	
*	*	کاوش گروهی	توسعه و رشد عزت نفس و خودباروری
*	*	خودشکوفایی	
*	*	کاهش اضطراب	
*	*	توسعه مفهوم مثبت از خویشتن	انتقال دانش و فرهنگ
*	*	توضیحی	
*		سخنرانی	
*	*	تقویت حافظه	توسعه و کاربرد دانش
*	*	فراگیری مفهوم	
*		تفکر استقرایی	
*	*	پیش‌سازمان‌دهنده	ارتقای مهارت‌های حل مسئله و تصمیم‌گیری
*	*	کاوشگری علمی	
*	*	پروژه و تحقیق	
*	*	مباحثه گروهی	توسعه مهارت‌های نقد و جستجوگری
*	*	حل مسئله	
*	*	مباحثه گروهی	
*	*	پرسش و پاسخ	
*	*	حل مسئله	
*	*	آزمایشی و لابراتواری	
*	*	گردش علمی و بازدید میدانی	
*	*	فن تمرین	

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

میری

▲ در تحول بنیادین نظام تعلیم و تربیت، نوع نگاه به عناصر مختلف فرایند تربیت و یادگیری از جمله معلم و نقش و رابطه او با دانش‌آموز دگرگون شده است. نگاه تحولی، معلم را در قله می‌بیند و همه شرایط و امکانات را برای الگویی و تأسی دانش‌آموز به معلم جهت دستیابی به قله‌های انسانیت، علم و ادب و اخلاق فراهم می‌آورد. (برنامه درسی ملی، پیشگفتار)

با نگاه به این نقش‌های تعریف شده برای معلم در برنامه درسی ملی، صلاحیت‌های تخصصی معلمان زبان‌های خارجی به شرح زیر است:

۱- معلم از نظر جنبه‌های مختلف فردی، اعتقادی، رفتاری و علمی، الگو و نمونه‌ای عینی برای دانش‌آموزان است. در این بین دبیران زبان خارجی، با مجهز بودن به دانش روز و توانمندی‌ها و صلاحیت‌های مورد نیاز تخصصی و همچنین با اعتقاد و التزام به سبک زندگی و هویت اسلامی ایرانی، الگویی عینی برای دانش‌آموزان خود محسوب می‌شوند.

۲- معلم زبان‌های خارجی باید از دانش و توانش ارتباطی زبان مورد نظر در سطح پیشرفته برخوردار بوده و با جدیدترین روش‌های آموزش زبان‌های خارجی آشنایی مطلوب داشته باشد.

۳- معلم زبان‌های خارجی با شناخت ظرفیت‌های مختلف وجودی دانش‌آموزان و خلق فرصت‌های آموزشی و تربیتی متنوع و متناسب و در نظر گرفتن تفاوت‌های فردی فراگیران، زمینه درک و انگیزه رشد توانش زبانی متریبان را فراهم می‌آورد و فرصت‌ها و پیش‌نیازهای لازم برای رشد علمی و اخلاقی دانش‌آموزان در بستر فراگیری یک زبان خارجی را ایجاد می‌کند.

۴- در رویکرد ارتباطی فعال و خودباورانه، معلم زبان‌های خارجی کمک فراگیر و تسهیل‌گر فرایند تربیت و یادگیری است. معلم به‌عنوان تسهیل‌کننده فرایند آموزش، دائماً در حال یافتن و آزمودن راه‌حل‌های جایگزین و ابتکاری است و به‌روش‌های

سنتی و کلیشه‌ای اتکا و اکتفا نمی‌کند. به عبارت دیگر او از طریق انجام دادن، یاد می‌گیرد، یاد می‌دهد و سپس به نقد و ارزشیابی آن می‌پردازد. در این رویکرد، معلم دیگر نقش انتقال‌دهنده دانش خود به متربیان را نداشته بلکه با ایجاد انگیزه و تشویق دانش‌آموزان و کنترل رفتارها و فعالیت‌های ایشان، بستر پیشرفت توانایی‌ها و قابلیت‌های آنها را فراهم می‌آورد.

۵- مسئولیت اصلی برای برنامه‌ریزی و خلق فرصت‌های تربیتی و آموزشی، همچنین تطبیق، تدوین، اجرا و ارزش‌یابی برنامه‌های درسی و تربیتی در سطح کلاس برعهده معلم زبان‌های خارجی است.

۶- از آنجا که زبان‌های خارجی، پدیده‌ای پویا و متغییر هستند و روش‌های آموزشی آنها متنوع و به روزشونده است، معلم زبان‌های خارجی، فراگیری مادام‌العمر و پژوهشگری در عرصه تعلیم و تربیت است که علاوه بر حضور مستمر و با انگیزه در گروه‌های تخصصی معلمان و دوره‌های صلاحیت‌آموزی ضمن خدمت، در عرصه پژوهشگری نیز حضوری فعالانه دارد.

۷-پایش مستمر پیشرفت تحصیلی و سنجش توانایی دانش‌آموزان و ارائه بازخوردهای به‌موقع، مؤثر و انگیزه‌بخش به فراگیران از دیگر نقش‌های معلمان زبان‌های خارجی است. در رویکرد ارتباطی فعال و خودباورانه، تأکید عمده بر ایجاد توانایی برقراری ارتباط است لذا از معلمان انتظار می‌رود در فرایند ارزیابی و سنجش، به جای تأکید بیش از حد بر نتیجه محوری، بر ایجاد و تقویت توانش ارتباطی دانش‌آموزان تأکید کنند.

۸- نقش فناوری به‌ویژه فناوری‌های مبتنی بر رایانه و تلفن همراه در آموزش زبان‌های خارجی به‌طرز روزافزونی درحال افزایش است. از معلمان زبان‌های خارجی انتظار می‌رود ضمن به‌روز نگه داشتن دانش و مهارت خود در زمینه کاربری فناوری در آموزش، به‌طورعینی و عملی نیز از این فناوری‌های نوین در فرایند تدریس خود بهره‌گیرند.

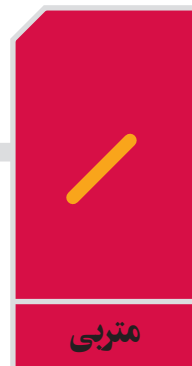
۹- با توجه به تنوع راهبردهای یاددهی-یادگیری در فرایند آموزش زبان‌های خارجی، از معلم زبان‌های خارجی انتظار می‌رود با درنظر گرفتن شرایط کلاس درس مانند سطوح ناهمگن فراگیران، تعداد دانش‌آموزان، زمینه‌های فرهنگی و بومی خاص هر منطقه و مواردی از این دست، مؤثرترین رویکردهای تربیت و یادگیری را متناسب با شرایط کلاس درس خود برگزیند. این موضوع به‌ویژه با درنظر گرفتن احتمال کاربری الگوهای آموزشی فراگیر محوری مانند الگوی کلاس معکوس، اهمیت ویژه‌ای می‌یابد.

۱۰- پرورش تفکر خلاق و نقادانه در دانش‌آموزان از مسئولیت‌های مهمی است که به‌صورت بین‌حوزه‌ای بر عهده نظام آموزشی کشور است و معلمان زبان خارجی نیز باید به‌سهم خود، در ایجاد مهارت‌های تفکر نقادانه و پرورش مهارت‌های مبتنی بر خلاقیت در دانش‌آموزان ایفای نقش کنند.

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

متری

▶ در چارچوب رویکرد فطرت‌گرایی توحیدی، دانش‌آموز امانتی الهی و دارای کرامت ذاتی است که فطرت الهی در نهاد او به ودیعه گذاشته شده و این فطرت الهی قابلیت شکوفاسازی و فعلیت یافتن دارد. مربی از اراده و انگیزه برخوردار است، توانایی انتخاب و تصمیم‌گیری دارد و می‌تواند با محیط یادگیری خود و مربی و سایر همکلاسان خود تعامل مؤثر برقرار کند. البته دانش‌آموزان دارای تفاوت‌ها، قابلیت‌ها و ظرفیت‌های متفاوتی هستند که باید در فرایند تربیت و یادگیری به آنها توجه داشت و آنها را مد نظر قرار داد.

از آنجایی که هدف نهایی از یادگیری یک زبان خارجی، ایجاد توانایی برقراری ارتباط فعال، خودباورانه و عزتمند به آن زبان با استفاده از مهارت‌های زبانی است، و رویکرد کلی آموزش زبان خارجی نیز رویکرد ارتباطی فعال خودباورانه به‌عنوان رویکردی فراگیر محور است، نقش مربی در فراگیری زبان خارجی دارای ابعاد و اهمیت ویژه‌ای است. در رویکرد ارتباطی، شاهد نوعی گذار و تغییر از معلم محوری به فراگیرمحوری هستیم که طی آن نقش معلم به تسهیل‌گری و هدایت‌گری فرایند آموزش تغییر یافته و این مربی است که برخلاف گذشته، نقش محوری را در فرایند یادگیری زبان خارجی ایفا می‌نماید. ایفای نقش فعالانه و با انگیزه در فعالیت‌های کلاسی، اعم از گفتگوها، ایفای نقش، انجام پروژه‌های فردی و گروهی و سایر فعالیت‌ها، مهم‌ترین عنصر مرتبط با مربی در رویکرد ارتباطی است. در واقع در این رویکرد، فراگیر به‌جای منفعل و پذیرنده صرف بودن، نقشی فعال و مسئولانه در فرایند تربیت و یادگیری ایفا می‌کند. با توجه به این نقش کلیدی و مهم مربی، یعنی ایفای نقش فعالانه و مسئولانه، ایفای نقش‌های زیر از مربی زبان‌های خارجی انتظار می‌رود:

۱- دارای مسئولیت در فرایند یادگیری:

مربی در فرایند تربیت و یادگیری و تربیت‌پذیری و همچنین توسعه شایستگی‌های خود به‌لحاظ ذاتی نقش فعال دارد. به‌عبارت دیگر، در کنار هدایت‌گری و تسهیل‌گری مربی، فراگیر نیز در فرایند یادگیری دارای مسئولیت اصلی است و از او انتظار می‌رود با انگیزه و مسئولانه در انجام فعالیت‌های ارتباطی ایفای نقش کند.

۲- فراگیر مستقل و مادام‌العمر:

از آنجا که یادگیری زبان‌های خارجی فرایندی مستمر و مادام‌العمر است، از مربی انتظار می‌رود به سطحی از استقلال در یادگیری زبان خارجی دست یابد که بتواند در موقعیت‌های جدید با استفاده از منابع علمی و آموزشی معتبر و مناسب، نیازهای خود را برطرف نموده و پس از خروج از نظام آموزش رسمی نیز آموختن و تمرین زبان خارجی مورد نظر را استمرار دهد.

۳- نیازسنج:

از آنجا که نیازهای فراگیران زبان خارجی در مقاطع مختلف و به دلایل متنوع از یکدیگر متنوع است، مربی در کنار معلم و نظام آموزشی، یکی از مهمترین منابع نیازسنجی آموزشی است و به عبارت دیگر مربی بهتر از هر فرد دیگری می‌تواند فرایند پیشرفت خود را رصد و آسیب شناسی کرده، نیازهای آموزشی خود را تشخیص داده و جهت رفع آنها برنامه ریزی و اقدام کند.

۴- عضو تیم و یاور سایر اعضای گروه:

با توجه به اهمیت کارگروهی و فعالیت‌های مشارکتی در رویکرد ارتباطی فعال و خودباورانه، از مربی انتظار می‌رود به عنوان عضوی از گروه؛ در فعالیت‌های دو نفره و گروهی ایفای نقش فعالانه کند و با توجه به روحیه مشارکت و همکاری، به سایر اعضای گروه نیز به صورت دلسوزانه و مسئولانه یاری برساند. مربی همچنین می‌تواند در صورت لزوم در نقش مربی گروه همکلاسان خود نیز ایفای نقش کند و دانش آموزانی که در یک موضوع مهارت و توانایی بیشتری دارند به آموزش همکلاسان خود اقدام کنند. این موضوع به ویژه در کلاس‌هایی که فراگیران آن دارای سطوحی نامتجانس بایکدیگر هستند حائز اهمیت بیشتری است و می‌توان از دانش‌آموزان به عنوان دستیاران آموزش همکلاسان خود بهره گرفت.

۵- تحلیلگر:

از مربی انتظار می‌رود داده‌ها و پیام‌هایی که در محیط آموزش و بیرون از آن دریافت می‌کند را به شیوه‌ای نقادانه، فعالانه و خودباورانه تحلیل و تفسیر کند و صرفاً پذیرای منفعل داده‌های دریافتی نباشد. این موضوع به ویژه در برخورد با محتواها و داده‌هایی که به لحاظ فرهنگی با سبک زندگی و فرهنگ ملی فراگیر متفاوت یا در تعارض است اهمیت ویژه‌ای می‌یابد.

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

خانواده

▶ خانواده به‌عنوان یکی از مهمترین مشارکین و عناصر تحقق برنامه درسی ملی در تمامی ابعاد، از اهمیت ویژه‌ای در حوزه تربیت و یادگیری زبان‌های خارجی هم برخوردار است. منظور از مشارکین در فرایند آموزش زبان‌های خارجی، هر فرد یا گروهی است که در موفقیت انجام فرایند، ذی‌نقش و ذی‌نفع بوده و نقشی کلیدی ایفا می‌کند. این مشارکین را می‌توان به مشارکین درونی (معلم، مشاور، مدیر و مسئولان آموزشی) و مشارکین خارجی (نقش آفرینان بیرون از نهاد مدرسه از جمله رسانه‌ها، گروه‌های مرجع در جامعه و مواردی از این جنس) تقسیم نمود. در پژوهش‌های جدید انجام شده در زمینه مشارکین و نقش آفرینان در برنامه‌درسی زبان‌های خارجی، نقش خانواده به‌عنوان پلی بین این دو دسته از مشارکین تلقی شده است.

از آنجا که رویکرد آموزش زبان‌های خارجی مبتنی بر خودباوری و مشارکت فعال بوده و در راستای تقویت هویت ملی و سبک زندگی اسلامی-ایرانی دانش‌آموزان است، تحقق این مهم مستلزم مشارکت جدی والدین در ایجاد روحیه خودباوری، استقلال و مشارکت‌جویی فعال و همچنین آشنایی با سبک زندگی بومی و ملی فراگیران است.

▶ راهکارهای مشارکت اولیاء در طراحی و تدوین برنامه درسی حوزه زبان‌های خارجی

خانواده می‌تواند از طریق زیر در طراحی و تدوین برنامه درسی این حوزه مشارکت داشته باشد:

- ۱- ارائه بازخورد و نظرات اولیاء در قالب نیازسنجی پیش از تولید محتوای بسته‌های تربیت و یادگیری
- ۲- ایفای نقش فعالانه در قالب نهادهایی مانند نهاد اولیاء و مربیان در فرایند تدوین و طراحی برنامه درسی و طرح درس کلاسی.
- ۳- همیاری دلسوزانه با نهاد تعلیم و تربیت در قالب طراحی برنامه‌هایی کارآمد با حمایت والدین دارای تخصص و توانمندی خاص در این حوزه.

راهکارهای مشارکت اولیاء در اجرای برنامه‌درسی حوزه زبان‌های خارجی

خانواده می‌تواند به‌شیوه‌های زیر در اجرای برنامه‌درسی ایفای نقش کند:

۱- ایجاد نگرش مثبت در یادگیری زبان‌های خارجی

اعضای خانواده، می‌توانند با ارائه اطلاعات و تحلیل‌های مورد نیاز، متربیان را به یادگیری زبان خارجی ترغیب کنند. والدین به‌عنوان افرادی دلسوز و دارای تجربه‌زیسته در جامعه می‌توانند موارد کاربرد و منافع یادگیری زبان‌های خارجی را برای متربیان تبیین کرده و انگیزه ایشان به یادگیری را تقویت کنند. به‌طور ویژه، والدین می‌توانند با شناخت نسبی که از علائق و توانمندی‌های فرزندان خود دارند ایشان را به یادگیری سایر زبان‌های خارجی (به‌جز زبان انگلیسی) هم ترغیب کنند. از آنجا که فرایند یادگیری زبان‌های خارجی، روندی مستمر و زمانبر است، داشتن انگیزه و تقویت آن در مراحل مختلف نقش کلیدی در موفقیت فراگیر دارد، که کسب و حفظ این انگیزه مستمر، مستلزم داشتن نگرشی مثبت به یادگیری زبان‌های خارجی است.

۲- حمایت و تأمین نیازهای آموزشی

آموزش زبان‌های خارجی به‌واسطه ویژگی‌ها و ابعاد خاصی که دارد نیازمند تأمین برخی ملزومات، ابزارها و گاه زیرساختهایی است که خانواده می‌تواند در کنار نهاد مدرسه به تأمین آنها یاری رساند از جمله: ایجاد فضایی آرام و با نشاط در خانواده، کمک به تأمین بستری امن برای تحقق آموزشهای غیرحضور و برخط، تأمین کتابها و منابع آموزشی مورد نیاز مانند فرهنگ لغت مناسب و کتابها و نرم افزارهای کمک آموزشی مناسب، تأمین برخی سخت‌افزارها مانند دستگاه پخش فایل صوتی و مواردی از این دست. البته لازم به‌ذکر است که در تأمین این موارد باید به‌جنبه‌بسیار مهم عدالت آموزشی توجه نمود و تأمین این موارد نباید بار سنگین مالی بر خانواده‌ها تحمیل نماید.

۳- حامی سیاستهای آموزشی

سیاست‌های کلان آموزشی در سطح ملی تنها زمانی موفق خواهد بود که در کنار نهادهای اجرایی، نقش آفرینان دیگری مانند سطوح مختلف اجتماعی و به‌خصوص خانواده‌ها به‌کمک آنها بیایند. خانواده‌ها می‌توانند از طریق نهادها و انجمن‌های اولیا و مربیان، و ارتباط نزدیک با دبیران و مسئولان نهاد آموزش، در جریان سیاست‌های آموزشی قرار گرفته و از آنها حمایت کنند. تغییر الگوی آموزش از رویکرد سنتی به رویکرد ارتباطی فعال و خودباورانه در آموزش زبان‌های خارجی، نیازمند تغییر نگرش والدین و حمایت همه‌جانبه‌ایشان نیز هست. در این رویکرد، والدین نباید روند آموزش را با شرایط زمان تحصیل خود و یا شیوه آموزش موسسات و مراکز آموزش آزاد مقایسه کنند بلکه باید به تغییر الگو به‌تبع آن تغییر نقش‌های مربی، مربی و مواد آموزشی توجه داشته باشند.

۴- مقوم هویت اسلامی ایرانی متربیان

از آنجا که در فرایند آموزش زبان‌های خارجی، متربیان به گونه‌ای با فرهنگ سایر ملل جهان آشنا می‌شوند، خانواده نیز باید در کنار برنامه‌ریزان و تولیدکنندگان محتوای آموزشی، نسبت به معرفی و تقویت فرهنگ اصیل و ریشه‌دار اسلامی ایرانی به فرزندان خود اهتمام کنند تا ضمن اینکه دانش‌آموزان حسب لزوم با جنبه‌های مثبت فرهنگی سایر کشورهای جهان آشنا می‌شوند، از هویت ملی و دینی خود دور نشوند. همچنین نظارت والدین بر محتواهای آموزش زبان خارجی به‌ویژه محتواهای مکمل آموزشی و الکترونیکی از منظر ملاحظات فرهنگی، ضروری است.

۵- همیار آموزش

در فرایند تربیت و یادگیری زبان‌های خارجی، نقش تکرار و تمرین و همچنین انجام فعالیت‌های دو نفره، گروهی و ایفای نقش بسیار حائز اهمیت است. اعضای خانواده از جمله والدین، یا دیگر خواهران و برادران متربی می‌توانند ضمن کمک به فراگیر در فرایند ارتقای مهارت‌های زبانی او، در چنین فعالیت‌هایی نیز حسب مشارکت و توانمندی خود مشارکت کنند. البته این ایفای نقش باید با نظارت دبیر مربوطه و همسو با اهداف آموزشی و تربیتی نظام آموزش و پرورش رسمی کشور بوده و از مداخله منفی پرهیز شود.

▲ راهکارهای مشارکت اولیاء در ارزشیابی برنامه درسی حوزه زبان‌های خارجی:

خانواده از طریق شیوه‌های زیر می‌تواند در زمینه ارزشیابی برنامه درسی ایفای نقش کند:

۱- تغییر نگرش دانش‌آموزان از نتیجه محوری به مهارت محوری

در حال حاضر نوعی نتیجه محوری و نمره محوری در نظام ارزشیابی مشاهده می‌شود که از آفت‌های فرایند تربیت و یادگیری است. ضرورت دارد خانواده‌ها از تغییر نگرش نتیجه محور به مهارت محور و مشارکت محور در یادگیری زبان‌های خارجی حمایت کنند تا اهداف برنامه درسی و این راهنما محقق گردد.

۲- همیاری در انجام ارزشیابی تکوینی

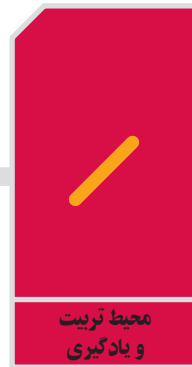
از آنجا که ارزشیابی مستمر و تکوینی نقش مهمی در روند یادگیری زبان‌های خارجی دارد، ضروری است که خانواده با ارائه بازخوردهای دقیق و همیاری دلسوزانه، معلم و نهاد مدرسه را در ارزشیابی دقیق‌تر روند یادگیری فرزند خود در طول سال تحصیلی یاری دهد.

۳- حمایت از دانش‌آموزان در تأمین زیرساخت‌های لازم

از آنجا که برای تحقق برخی اهداف آموزشی مانند یادگیری هر چهار مهارت زبانی، برخی پیش‌نیازها و زیرساخت‌ها (مانند تهیه ابزارهای پخش فایل صوتی، تهیه برخی نرم‌افزارها یا فرهنگ‌های لغت و مواردی از این دست) الزامی است، خانواده در حد توان خود در تأمین این زیرساخت‌ها مشارکت خواهد کرد.

محیط تربیت و

یادگیری

▲ اگرچه مدرسه محیط یادگیری پایه و اصلی است (برنامه درسی ملی، ص ۱۳) اما یادگیری زبان‌های خارجی صرفاً به این محیط یادگیری محدود و منحصر نمی‌شود و سایر محیط‌های اجتماعی، طبیعی، اقتصادی، صنعتی و فرهنگی را نیز شامل می‌شود. در رویکرد ارتباطی فعال خودباورانه گستره متنوعی از محیط‌های تربیت و یادگیری مورد استفاده قرار می‌گیرد که مجموعه وسیعی از فرصت‌های آموزشی را در اختیار متریبان قرار می‌دهد. در مجموع می‌توان محیط‌های تربیت و یادگیری را به دو دسته اصلی محیط‌های حقیقی و محیط‌های مجازی تقسیم نمود:

الف) محیط‌های حقیقی

۱- کلاس درس

کلاس درس مهمترین محیط تربیت و یادگیری حقیقی است که بیشترین فرصت‌های مواجهه متریبان با زبان خارجی تحت هدایت معلم در آن رخ می‌دهد. کلاس زبان خارجی می‌بایست دارای ویژگی‌هایی باشد که حداکثر فرصت‌های یادگیری را در بستری مناسب و آرامش‌بخش در اختیار دانش‌آموزان قرار دهد.

عناصر زیر در ارتباط با کلاس درس زبان‌های خارجی حائز اهمیت است:
اندازه و ابعاد کلاس درس: می‌بایست متناسب با تعداد دانش‌آموزان بوده، چینش مبلمان آموزشی آن به گونه‌ای باشد که بتوان در آن فعالیت‌های دو نفره و گروهی را انجام داد.

آکوستیک بودن کلاس درس: از آنجا که در کلاس زبان‌های خارجی فعالیت‌هایی مانند پخش فایل صوتی و تصویری و فعالیت‌های گفتاری انجام می‌شود کلاس درس باید به گونه‌ای باشد که برای سایر کلاس‌های مجتمع آموزشی ایجاد مشکل نکند.

تجهیزات کلاس درس: متناسب با پایه تحصیلی دانش‌آموزان، تجهیزاتی از قبیل تصاویر و پوسته‌های آموزشی، نقشه و کره جغرافیایی، فلش کارت‌های آموزش لغات، امکانات پخش صوت و تصویر و بلندگو متناسب با ابعاد کلاس و تعداد دانش‌آموزان برای تحقق آموزش محیطی، ضروری است.

۲- خانواده

خانواده از محیط‌های اثر بخش و مهم در فرایند تربیت و یادگیری محسوب می‌شود (برنامه‌درسی ملی) که در تعامل مستمر و مؤثر با مدرسه قرار دارد. در آموزش زبان‌های خارجی، والدین و سایر اعضای خانواده متربی می‌توانند محیطی مناسب و هم‌افزا برای یادگیری ایجاد کنند و در حد توان خود فرایند یادگیری زبان خارجی را تسهیل و تقویت نمایند.

۳- سایر محیط‌های آموزشی عمومی

محیط‌هایی که مشارکت اجتماعی متربیان و کاربست فعالیت‌های گروهی و اجتماعی را تقویت می‌کند مانند: موزه‌های ملی و محلی (بخصوص موزه‌های دارای راهنمای دو یا چند زبانه) کتابخانه‌های عمومی که دارای کتاب‌ها و منابع آموزشی به زبان‌های خارجی مورد نظر و متناسب با نیازهای آموزشی باشند، پارک‌های علم و فناوری، و موارد مشابهی که در آنها زبان‌های خارجی در بافت واقعی مورد استفاده قرار می‌گیرد. حضور دانش‌آموزان در این محیط‌ها با نظارت دبیر و مسئولان مربوطه و پس از تدوین استانداردها و نظام نامه‌های مربوطه و با رضایت والدین انجام خواهد شد و طیف وسیعی از فرصت‌های یادگیری غیرمستقیم و محیطی را فراهم خواهد آورد و می‌تواند در تقویت انگیزه متربیان در یادگیری زبان‌های خارجی هم مؤثر باشد.

۴- محیط‌های تخصصی و حرفه‌ای خاص مناطق بومی

در برخی مناطق کشور از جمله مناطق ساحلی شمال و جنوب کشور محیط‌های آموزشی مناسبی وجود دارد که در آنها زبان‌های خارجی مورد استفاده قرار می‌گیرد. به‌عنوان مثال بنادر بین‌المللی، فرودگاه‌های بین‌المللی، پایانه‌های قطار و حتی هتل‌های بین‌المللی که جهانگردان و زائرانی با ملیت‌های مختلف در آنها حضور می‌یابند. می‌توان با هماهنگی قبلی با مدیریت این مراکز و تحت نظارت مدیریت مراکز آموزشی و دبیران زبان خارجی از این محیط‌های آموزشی جهت خلق فرصت‌های تربیت و یادگیری بهره برد. البته بدیهی است حضور دانش‌آموزان در چنین مراکزی در قالب استانداردهای تدوین شده و با رضایت والدین آنها انجام خواهد شد.

ب) محیط‌های مجازی

امکانات و قابلیت‌های محیط مجازی در آموزش زبان‌های خارجی نقش پویا و مهمی ایفا می‌کند. در واقع با استفاده از شبکه‌ها و سامانه‌های آموزش مجازی، نرم افزارها و برنامه‌های تخصصی آموزش زبان متناسب با سن و نیاز آموزشی متربیان می‌توان علاوه بر تنوع بخشی به محیط‌ها و فرصت‌های تربیت و یادگیری، بر برخی محدودیت‌ها مانند محدودیت زمان آموزش، غلبه کرد. امکانات فضای

مجازی را می‌توان به سه بخش عمده زیر تقسیم نمود:

۱- سامانه‌های آموزشی برخط و غیر برخط

سامانه‌هایی مانند شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد) شبکه ملی رشد و آموزش‌های ارائه شده از طریق شبکه‌های صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران که به شکل برخط و غیر برخط در اختیار دانش‌آموزان قرار دارند در این بخش قرار می‌گیرند. لازم است آموزش‌های مکمل ارائه شده در این شبکه‌ها و بسترهای مجازی به صورت سراسری، با رعایت عدالت آموزشی و با در نظر گرفتن اهداف برنامه درسی ملی تولید و ارائه شوند و محتوای تولید شده در این سامانه‌ها به طور مستمر به لحاظ علمی و فرهنگی مورد پایش قرار گیرد.

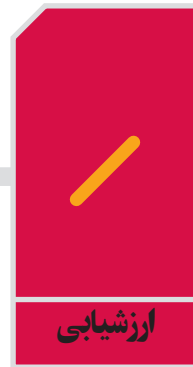
۲- نرم‌افزارها و برنامه‌های آموزشی مخصوص رایانه و تلفن همراه

امروزه با رشد استفاده از تلفن‌های هوشمند و کاربرد فناوری در آموزش زبان‌های خارجی، تولید و عرضه نرم‌افزارها و برنامه‌های مخصوص آموزش زبان‌های خارجی بومی و غیربومی رواج بسیاری یافته است. در عین استفاده از ظرفیت‌های این بستر حتماً باید به بومی‌سازی محتوایی این رسانه‌های آموزشی و رصد علمی و فرهنگی آنها اهتمام نمود و از معرفی نرم‌افزارهایی که به لحاظ امنیت سایبری یا محتوای فرهنگی و علمی مخدوش هستند پرهیز نمود. لازم است وزارت آموزش و پرورش در قالب طرح‌هایی مانند سامان بخشی محتواهای آموزشی و دیجیتالی، از تولید محتواهای دیجیتالی مناسب و بومی‌سازی شده حمایت کرده و محصولات مناسب را به جامعه مخاطبان معرفی نماید.

۳- بسته‌های ترکیبی آموزش زبان‌های خارجی

بسته‌های ترکیبی آموزش زبان‌های خارجی که مجموعه‌ای از محتوای آموزشی (کتاب، جزوات آموزشی؛ فیلم و اقلام آموزشی، لابراتوارهای مجازی)، وبسایت‌ها و برنامه‌های کمک آموزشی، آموزش‌های مجازی و پشتیبانی برخط از فراگیران هستند نیز در دسته آموزش‌های مجازی قرار می‌گیرند. حمایت از تولید بسته‌های بومی‌سازی شده با کیفیت، به ویژه در زبان‌های خارجی مصوب غیر از زبان انگلیسی و ارائه آن به دانش‌آموزان کشور می‌تواند سازوکار مؤثری در تحقق عدالت آموزشی و شکست انحصار زبان انگلیسی به عنوان تنها زبان خارجی تدریس شده در نظام آموزش رسمی باشد. بدیهی است در تولید این بسته‌ها باید از توانمندی‌های بخش غیر دولتی بهره گرفت.

ارزشیابی

ارزش‌یابی؛ به‌عنوان عنصری مهم در برنامه درسی زبان‌های خارجی وظیفه دارد تصویری روشن و همه‌جانبه‌از موقعیت و وضعیت کنونی فراگیر و فاصله او با موقعیت و وضعیت بعدی و همچنین شیوه پیمودن این فاصله را متناسب با ظرفیت‌ها و نیازهای دانش‌آموز ارائه نماید.

سنجش؛ عبارت است از گردآوری اطلاعات با استفاده از ابزار و وسائل متنوع به‌منظور تصمیم‌گیری، این فرآیند که ممکن است رسمی یا غیر رسمی باشد، هم می‌تواند بُعد کمی و هم کیفی داشته باشد. ارزشیابی نیز به‌عنوان کلیدواژه مهم دیگر شامل جمع‌آوری نظام‌مند، تحلیل و تفسیر اطلاعات با هدف قضاوت درباره میزان تحقق یافتن اهداف است. ارزشیابی، تعیین ارزش، قضاوت و داوری ارزشی و کیفیت‌سنجی را نیز در بر می‌گیرد. داوری ارزشی مؤلفه‌ای است که هم در پژوهش و سنجش از آن اجتناب می‌شود.

سه نگاه غالب در حوزه سنجش، از عملکرد فراگیر مطرح شده است:

- ۱) سنجش آغازین (تشخیصی)
- ۲) سنجش تکوینی یا مستمر
- ۳) سنجش تراکمی یا تجمیعی

اصول ارزشیابی

در رویکرد ارتباطی فعال و خودباورانه ارزشیابی

- به‌عنوان بخش جدایی‌ناپذیری از فرایند تربیت و یادگیری تلقی می‌شود.
- با تأکید بر کارگروهی و فعالیت‌های جمعی و روش فعال باعث تقویت یادگیری و رفع کاستی‌های آموزشی می‌شود.
- برای حفظ شان و کرامت انسانی دانش‌آموزان از بکارگیری روش‌های اضطراب‌آور و غیرعادلانه خودداری می‌شود.
- با تأکید بر خودآگاهی، خودارزیابی و رفع کاستی‌ها، دستیابی به‌شایستگی‌ها را در دانش‌آموزان به‌عنوان مسئولان اصلی فرایند تربیت و یادگیری تقویت می‌نماید.

- بر کاربرد هدف‌دار زبان در موقعیت‌های واقعی و مرتبط با زندگی حال و آینده فراگیر تأکید دارد و لذا اجزای زبان نه به صورت مجزا، بلکه به عنوان شاخصی که نشان‌دهنده کیفیت کاربرد زبان می باشد مورد ارزش‌یابی قرار می‌گیرند.

- تأکید بر استفاده از محتوای بومی سازی شده اما دارای اصالت می‌کند.

- ارزش‌یابی تکوینی حالتی فرآیند محور و چند مرحله‌ای داشته و انجام آن مستلزم به‌کارگیری ابزار و روش‌های متنوعی است که از آن جمله می‌توان به مشاهده، پرسش و پاسخ شفاهی، تهیه نیمرخ زبانی، آزمونک‌های کلاسی کتبی و شفاهی مبتنی بر فعالیت‌ها و پروژه‌های فردی و گروهی اشاره کرد.

- معیار ارزش‌یابی، میزان چند سطحی توانش زبانی است که براساس آن شاخص‌های عملکردی کیفی مورد قضاوت قرار می‌گیرند.

- در فرایند ارزش‌یابی، به هر چهار مهارت زبانی، متناسب با اهداف دوره و پایه توجه می‌شود و از هیچ‌کدام از مهارت‌های زبانی غفلت نمی‌شود.

- به‌دو عنصر مهم پایایی و روایی آزمون به‌ویژه در آزمون‌های پایانی توجه کافی می‌شود.

- ارزش‌یابی در برنامه حاضر به‌دو نوع معیار محور و هنجار محور تقسیم می‌شود. ارزش‌یابی‌های کلاسی که توسط معلم انجام می‌شود تکوینی و معیار محور می باشد. درحالی‌که آزمون‌های تهیه شده برای کنترل پیشرفت تحصیلی در پایان مقاطع هنجار محور و مجموعی می‌باشند.

▶ روشها و شیوه‌های ارزش‌یابی زبان‌های خارجی

با توجه به اصول گفته شده در بالا و رویکرد ارتباطی فعال و خودباورانه منطبق با رویکرد فطرت‌گرایی توحیدی، ارزش‌یابی به یکی از شیوه‌های زیر انجام میشود:

به‌طور کلی در ارزش‌یابی رویکرد ارتباطی، دو نگاه کلی مطرح است:

۱) ارزش‌یابی هر یک از چهار مهارت زبانی به صورت مجزا

متناسب با مهارت‌ها و آموزش‌های ارائه شده، هر یک از مهارت‌ها در قالب این موارد ارزیابی می‌شود:

- **مهارت گفتاری:** با توجه به منطق مهارت گفتاری در رویکرد ارتباطی فعال و خودباورانه، یعنی توانایی ارتباط با دیگران که مستلزم درک و تولید محتواست، شایسته است در تدوین نظام ارزش‌یابی این محورها لحاظ گردد:

الف) تعیین محتواهای ممکن

- بیان مطلب (expressing): موافقت / مخالفت / ابراز عقیده / اظهار نظر / مقایسه / ...

- بیان خواهش و دستور (directing): دستورالعمل / توصیه / ...

- توصیف کردن (describing): افراد / اماکن / رویدادها / فرآیندها / ...

- بحث کردن (discussion): گفتگو و بحث، نتیجه‌گیری

ب) **تعیین مخاطب:** بستگی به نوع محتوا می‌تواند معلم و یا همکلاسی‌ها باشد:

- ایفای نقش دوبه‌دو - صحبت با معلم

- بحث گروهی - اجرای نمایش نامه و موارد مشابه

ج) **مهارت‌های اطلاعاتی (informational) در برابر مهارت‌های تعاملی (interactional)**

- مهارت‌های اطلاعاتی شامل ارائه اطلاعات شخصی، توضیح دادن، کمک خواستن، عذرخواهی کردن، پیشنهاد دادن، ابراز عقیده کردن و مواردی از این دست است.

- مهارت‌های تعاملی شامل بیان هدف، بیان موافقت و مخالفت، متقاعد ساختن نتیجه‌گیری کردن و موارد مشابه است.

د) **انواع متن (text types):** تک‌گویی (مونولوگ)، مکالمه، بحث گروهی، مصاحبه و غیره.

ه) **موضوعات:** موضوعات انتخابی باید برای دانش‌آموز آشنا و جذاب باشد و در چارچوب حیطه‌های مناسب با پایه تحصیلی انتخاب شود. در انتخاب موضوعات توجه به مسائل هویتی، سبک زندگی بومی دانش‌آموزان باید مورد توجه قرار گیرد و از ارائه موضوعاتی که بار فرهنگی منفی دارند اجتناب شود.

و) **سبک: رسمی / غیررسمی**

- **مهارت نوشتاری:** (با توجه به استاندارد محتوایی تعیین شده برای این مهارت در مقاطع متوسطه اول و دوم که نهایتاً دانش‌آموز را به سطح توانایی در نوشتن پاراگراف یا متن‌های ساده و کوتاه می‌رساند) شایسته است در مرحله ارزشیابی هم این هدف‌گذاری و استاندارد مورد توجه باشد. در طراحی آزمون‌های مرتبط با مهارت نوشتن می‌توان از گستره‌ای از فعالیت‌های ارتباطی استفاده کرد و باید این عوامل را مد نظر داشت:

۱) تنوع نوع متن: پرکردن فرم، نوشتن نامه، رایانامه، پاراگراف ساده.

۲) طول متن: متناسب با اهداف برنامه درسی.

۳) سبک متن: رسمی / غیررسمی (انتخاب واژگان و دستور).

۴) عملکردهای مورد انتظار: توصیف، مقایسه، توضیح، موافقت و مخالفت، بیان فرایند و نتیجه.

- **مهارت خوانداری:** در مهارت خواندن هم با توجه به اهداف و استانداردهای بیان شده، در نهایت دانش‌آموز باید توانایی خواندن و درک متن‌های کوتاه و غیر تخصصی علمی را بیابد. در ارزشیابی این مهارت هم ابزارها و فعالیت‌های بسیار متنوعی قابل کاربست است. در این فرایند باید به عوامل زیر توجه داشت:

۱) **نوع و گونه متن:** داستانی، علمی، خاطره، دستورالعمل، خبری و غیره.

۲) **شکل و ساختار متن:** توصیفی، استدلالی، روایتی و غیره.

۳) **مؤلفه‌های دیداری:** جدول، نقاشی، عکس، طرح، اینفوگراف و غیره.

۴) **طول متن:** تعداد واژه‌ها و پاراگراف‌های موجود در متن.

۵) **دامنه واژگانی و دستوری:** از آنجا که میزان خوانش متن تا حد زیادی به این دو عنصر ارتباط دارد، در سنجش مهارت خواندن باید به آنها توجه کرد و متن را متناسب با سطح دانش‌آموزان انتخاب نمود.

۶) فنون و راهبردها: راهبردهای خواندن و درک مطلب مانند یافتن ایده اصلی، scanning و skimming - مهارت شنیداری:

۱) عملکرد: فهم خلاصه (gist) و جان کلام متن شنیداری، دنبال کردن بحث با هدف کسب اطلاعات، استنباط از متن شنیداری یا مکالمه.

۲) مهارت‌های اطلاعاتی و تعاملی

۳) نوع متن: متون شنیداری انتخاب شده از محتواهای رادیویی و تلویزیونی (پادکست‌ها، برنامه‌های تلویزیونی مناسب)، تک‌گویی یا مکالمه، مصاحبه، سخنرانی و غیره.

۴) سبک: تمایز سبک رسمی و غیررسمی.

۵) طول متن: تعداد نوبت‌های متن شنیداری (turn) و اندازه و تعداد کلمات به‌کار رفته در آنها

۶) لهجه: گویشوران بومی یا غیربومی.

۲) ارزیابی کلی مهارت‌ها و توانایی‌ها

در این نوع ارزیابی که بسته به مرحله آن و یا خواست متولیان، معمولاً نیازمند یک نمره کلی از تواناییها هستیم و یا امکان ارزیابی مجزای مهارت‌ها و تواناییها وجود ندارد، سعی میشود تا با طراحی آزمونهایی خاص به نحوی این توانایی سنجیده شود. آزمونهای مهارت زبانی (proficiency) نمونه اینگونه آزمونهاست. آنچه در این نوع آزمونهای کلی و مهارتی مهم است توجه به سطح دانش آموزان، اهداف برنامه درسی و همینطور حفظ کرامت و عزت فراگیران است به‌گونه‌ای که آزمونها و فرایند ارزشیابی به‌محملی برای سرکوب خلاقیتها و ایجاد اضطراب و دل‌سردی فراگیران منجر نشود.

استانداردهای ارزشیابی

متوسطه اول	متوسطه دوم
<p>- می‌تواند گفتگوهای کوتاهی که به آرامی و شمرده بیان می‌شوند و در حیطه موضوعات آشنا (فردی و اجتماعی) هستند را دنبال کند، کلمات و عبارات‌های آشنای موجود را بفهمد، و موضوع اصلی بحث را تشخیص دهد.</p> <p>- می‌تواند دستورالعمل‌های ساده در حد گفتمان کلاسی و پیام‌های ضبط شده صوتی ساده در حد عبارت‌ها و جملات کوتاه و ساده را تشخیص دهد.</p>	<p>- می‌تواند موضوع اصلی و کلیت بحث را در مکالمات و متن‌های شنیداری ضبط شده گسترده‌تر در حیطه‌های مختلف (فردی، اجتماعی، شغلی و علمی) تشخیص دهد، مشروط به این که گفتگو به شیوه‌ای واضح و با لهجه‌ای استاندارد بیان شود.</p> <p>- می‌تواند جزئیات مهم گفتگوها و متن‌های شنیداری ضبط شده با موضوعات ملموس را به‌شرط واضح بودن شیوه بیان و استاندارد بودن لهجه تشخیص دهد و نیازهای خود را بر طرف نماید.</p> <p>- می‌تواند اطلاعات تکنیکی ساده (مانند دستورالعمل صوتی استفاده از لوازم، راهنمای پرواز در فرودگاه‌ها، راهنمای نصب نرم‌افزارها و مواردی از این دست) را بفهمد.</p>

<p>می‌تواند با بکارگیری دامنه محدودی از کلمات و اصطلاحات پایه و پر بسامد درباره موضوعات آشنا در حیطه‌های فردی و اجتماعی به صورت آهسته و با بکارگیری راهبردهای جبرانی، تعامل گفتاری برقرار کند.</p> <p>مواردی از این موضوعات آشنا در سطح مبتدی تا پیش متوسط عبارتند از:</p> <p>بیان احساسات خود و واکنش نشان دادن نسبت به احساسات دیگران</p> <p>بیان انتظارات و توقعات از دیگران</p> <p>بیان علایق، عقاید و نظرات خود درباره موضوعات انتزاعی تری مانند فرهنگ، هنر، مسائل اجتماعی و اقتصادی</p> <p>بیان اهداف و برنامه‌های خود برای آینده و بحث درباره آنها</p> <p>بیان خاطرات و تجارب خود در زمان گذشته</p> <p>بیان موافقت یا مخالفت خود با موضوعات انتزاعی تر مانند عقاید دیگران، دعوت‌ها و پیشنهادها.</p> <p>بیان نقاط قوت و ضعف پدیده‌ها در حد متوسط</p> <p>- تفاوت گفتگو به‌روش رسمی، نیمه رسمی و دوستانه را می‌داند و با توجه به بافتهای موقعیتی مختلف از این سبک‌های گفتاری در موضوعات مورد گفتگو در سطح متوسط استفاده می‌کند.</p> <p>- در هنگام گفتگو از نشانه‌های غیر کلامی مانند زبان بدن و اشاره‌های چهره در سطح متوسط بسته به فرهنگ و بافت موقعیت مورد نظر استفاده می‌کند.</p> <p>- در گفتگوهای دو یا چند نفره در سطح متوسط، ضمن فهم موضوع اصلی بحث، توان تغییر مؤدبانه موضوع و شروع موضوع دیگر را دارد.</p> <p>- در گفتگوهای در سطح متوسط توان به‌پایان رساندن مؤدبانه یک گفتگوی دو یا چند نفره را داراست.</p> <p>- در هنگام گفتگو در موضوعات آشنا و تقریباً آشنا در حیطه‌های فردی، اجتماعی، شغلی - حرفه‌ای و علمی توان نوبت‌گیری و نوبت‌دهی مؤدبانه را داراست.</p> <p>- می‌تواند در گفتگوهای تلفنی در حیطه موضوعات آشنا و نسبتاً آشنا در سطح متوسط شرکت کند.</p> <p>- می‌تواند در مصاحبه‌های شغلی در حد ساده و در موضوعات آشنا و نسبتاً آشنا حضور پیدا کند و با استفاده از راهبردهای جبرانی منظور خود را منتقل کند.</p>	<p>- می‌تواند با بکارگیری دامنه محدودی از کلمات و اصطلاحات پایه و پر بسامد درباره موضوعات آشنا در حیطه‌های فردی و اجتماعی به صورت آهسته و با بکارگیری راهبردهای جبرانی، تعامل گفتاری برقرار کند.</p> <p>مواردی از این موضوعات آشنا در سطح مبتدی تا پیش متوسط عبارتند از:</p> <p>سلام و احوالپرسی کردن</p> <p>بیان تشکر</p> <p>بیان درخواست</p> <p>بیان احساسات (مسائل مورد علاقه، موارد دوست داشتن یا دوست نداشتن) در مورد مسائل ملموس</p> <p>پرسیدن و گفتن آدرس و محل زندگی</p> <p>پرسیدن و گفتن شماره تلفن، رایانامه و موارد مشابه</p> <p>پرسیدن و گفتن قیمت</p> <p>خرید کردن اقلام مورد نیاز در سطح مبتدی تا پیش متوسط (مانند سفارش غذا، خرید میوه و کالاهای ضروری)</p> <p>دعوت کردن و رد یا پذیرش دعوت‌ها</p> <p>عذرخواهی کردن</p> <p>- تفاوت گفتگو به‌روش رسمی، نیمه رسمی و دوستانه را می‌داند و با توجه به بافتهای موقعیتی مختلف از این سبک‌های گفتاری در موضوعات مورد گفتگو در سطح مبتدی تا پیش متوسط استفاده می‌کند.</p> <p>- در هنگام گفتگو از نشانه‌های غیر کلامی مانند زبان بدن و اشاره‌های چهره در سطح مبتدی تا پیش متوسط بسته به فرهنگ و بافت موقعیت مورد نظر استفاده می‌کند.</p> <p>- در گفتگوهای دو یا چند نفره در سطح مبتدی تا پیش متوسط، ضمن فهم موضوع اصلی بحث، توان تغییر مؤدبانه موضوع و شروع موضوع دیگر را دارد.</p> <p>- در گفتگوهای در سطح مبتدی تا پیش متوسط توان به‌پایان رساندن مؤدبانه یک گفتگوی دو یا چند نفره را داراست.</p> <p>- در هنگام گفتگو در موضوعات آشنا در حیطه‌های فردی و اجتماعی توان نوبت‌گیری و نوبت‌دهی مؤدبانه را داراست.</p> <p>- می‌تواند در گفتگوهای تلفنی در حیطه موضوعات آشنا در سطح مبتدی تا پیش متوسط شرکت کند.</p>	<p>مهارت گفتاری</p>
---	--	-------------------------

<p>می‌تواند متن‌های ملموس و دارای اطلاعات واقعی را در حوزه‌های مورد علاقه‌اش در حیطه‌های مختلف فردی، اجتماعی، شغلی و علمی بخواند و در حد قابل قبولی بفهمد.</p> <p>می‌تواند نامه‌ها، رایانامه‌ها و پیام‌های طولانی‌تر با تنوع موضوعی بیشتر را بخواند و بفهمد.</p> <p>می‌تواند متن‌های ساده علمی با موضوعات آشنا و غیر تخصصی را بخواند و پیام اصلی متن را بفهمد.</p> <p>با مهارت‌های درک مطلب در متن‌های نسبتاً طولانی (مانند یافتن موضوع و ایده اصلی متن، یافتن مرجع ضماین موجود در متن، یافتن اطلاعات خاص در متن و حدس زدن معنی واژگان ناآشنا بر اساس بافت) آشناست و آنها را در سطح قابل قبولی به کار می‌برد.</p> <p>دفترچه‌های راهنما، برشورها و راهنماهای محصولات مختلف را در حد متوسط می‌خواند و معنی نسبی آنها را با کمک فرهنگ لغت می‌فهمد.</p> <p>می‌تواند متن‌های ساده در گونه‌های خبری (مانند اخبار روزنامه‌ها و مقالات مجلات) را تا حد متوسط بخواند و موضوع اصلی آن را به شرط آشنا بودن موضوع بفهمد.</p> <p>توانایی جستجوی پیشرفته معنی لغات و اصطلاحات را در فرهنگهای لغت و نرم افزارهای ترجمه متن داراست.</p>	<p>می‌تواند عبارت‌ها، جملات و متن‌های کوتاه و ساده با دامنه واژگان آشنا و محدود به واژگان پر بسامد را در حیطه موضوعات ملموس مرتبط با موضوعات فردی و بین فردی بخواند و بفهمد.</p> <p>می‌تواند پیام‌ها، نامه‌ها و رایانامه‌های کوتاه و با موضوعات و کلمات آشنا و پر بسامد را بخواند و بفهمد.</p> <p>می‌تواند کلمات، عبارات و جملات رایج و ساده نوشته شده بر روی علائم و نشانه‌های رایج در کاربردهای روزمره و عمومی (مانند علائم راهنمایی و رانندگی، هشدارها، اعلان‌ها، نوشته‌های موجود در ساختمان‌های خدماتی و ایستگاه‌های قطار، مترو و فرودگاه) را بخواند و بفهمد.</p> <p>می‌تواند اطلاعات ساده و دارای موضوعات آشنا و پر کاربرد موجود در اعلامیه‌ها، آگهی‌ها، بروشورها منوهای رستوران، فهرست‌ها و جدول‌ها را بخواند و بفهمد.</p> <p>توانایی یافتن معنی لغات و اصطلاحات در فرهنگ لغت را داراست.</p>	مهارت خوانداری
<p>با موارد استثناء در کاربرد حروف الفبا و ارتباط آنها با اصوات زبان مورد نظر آشناست.</p> <p>با علائم نگارشی پیشرفته‌تر مانند نقطه ویرگول، قلاب، گیومه و غیره آشناست و آنها را در حد قابل قبولی از صحت به کار می‌برد.</p> <p>می‌تواند عبارت‌ها و جملات ساده و مرکب در حیطه مسائل فردی، اجتماعی، شغلی-حرفه‌ای و علمی را تا سطح متوسط بنویسد.</p> <p>با شیوه پیوند جملات ساده و ایجاد جملات مرکب با استفاده از حروف ربط ساده مانند and, or, but آشنایی دارد.</p> <p>می‌تواند اطلاعات فردی و شخصی خود را در قالب نوشتاری به زبان ساده منتقل کند.</p> <p>می‌تواند فرم‌ها درخواست‌نامه‌ها و تقاضاهای نوشتاری مربوط به حیطه‌های مختلف را تا سطح متوسط تکمیل کند.</p> <p>می‌تواند نامه‌ها و رایانامه‌هایی با موضوعات ملموس و آشنا را تا سطح متوسط بنویسد.</p> <p>با شیوه نوشتن شرح حال علمی یا شغلی (رزومه) در سطح متوسط آشنایی دارد و می‌تواند رزومه مختصری از خود بنویسد.</p> <p>می‌تواند در قالب یک پاراگراف یا متن کوتاه احساسات و نظرات خود را در باره موضوعات ملموس و تا حدودی انتزاعی در حد متوسط بیان کند.</p>	<p>با حروف الفبای زبان خارجی مورد نظر آشناست و می‌تواند آنها را در قالب کلمات و جملات به کار ببرد.</p> <p>با علائم نگارشی ساده مانند نقطه، ویرگول، علامت سؤال و تعجب آشناست و کاربرد آنها در جمله را می‌داند.</p> <p>می‌تواند عبارت‌ها و جملات ساده در حیطه مسائل فردی و بین فردی را بنویسد.</p> <p>با شیوه پیوند جملات ساده و ایجاد جملات مرکب با استفاده از حروف ربط ساده مانند and, or, but آشنایی دارد.</p> <p>می‌تواند اطلاعات فردی و شخصی خود را در قالب نوشتاری به زبان ساده منتقل کند.</p> <p>می‌تواند فرم‌های ساده مربوط به حیطه مسائل شخصی را تکمیل کند.</p> <p>با شیوه نوشتن نام‌های ساده و کاربردشان مثل نام شهرها، کشورها، روزهای هفته، ماه‌های سال، نام افراد، تاریخ و مانند اینها آشناست.</p> <p>می‌تواند متن‌های ساده‌ای مانند نامه یا رایانامه‌های شخصی و کوتاه با موضوعات آشنا از جمله نیازهای شخصی خود را بنویسد.</p> <p>می‌تواند در قالب یک پاراگراف کوتاه مسائل آشنا و ملموس مرتبط با حیطه فردی و اجتماعی را با جملات و عباراتی ساده توصیف کند.</p>	مهارت نوشتاری

		لغات و واژگان
با لغت‌ها و اصطلاحات پر بسامد در حوزه‌های فردی، اجتماعی، شغلی و علمی تا سطح متوسط آشناست و می‌تواند آنها را در ارتباط زبانی به کار ببرد. از جمله واژگان و اصطلاحات مربوط به:	با لغت‌ها و اصطلاحات پر بسامد و پایه حوزه فردی و بین فردی از سطح مبتدی تا پیش قدماتی آشناست و می‌تواند آنها را در ارتباط زبانی به کار ببرد. از جمله واژگان پایه و اصطلاحات ساده مربوط به:	
بیان احساسات	معرفی خود و اسم افراد	
بیان عقاید	روابط خانوادگی	
ویژگی‌های شخصیتی	روزهای هفته و ماه	
آموزش و رشته‌های دانشگاهی	اعداد و قیمت‌ها	
مشاغل و حرفه‌ها	نام حیوانات	
علوم مختلف (فیزیک، ریاضیات، زیست‌شناسی و ...)	ملیت‌ها و اماکن مختلف	
فناوری‌های نوین (فناوری‌های رایانه‌ای، کارآفرینی، نرم‌افزارها، شبکه‌های اجتماعی)	کشورها، قاره‌ها و موقعیت‌های جغرافیایی (کوه، دریا، اقیانوس، کویر و ...)	
سبک زندگی و سلامت	خوردنی‌ها و آشامیدنی‌ها	
سفر، حمل و نقل و گردشگری	لباس‌ها و پوشیدنی‌ها	
آب و هوا	رنگ‌ها	
جمعیت و خانواده	اشیاء و لوازم شخصی	
اخبار و رسانه‌ها	اعضای بدن	
ورزش و تفریحات	نام بیماری‌های شایع و مرسوم	
ادیان و متون دینی و مذهبی	رسانه‌ها	
فرهنگ و هنر	علاق و سرگرمی‌ها (ورزش، هنر، تفریحات)	
- با ساخت واژه زبان مورد نظر تا سطح متوسط آشناست (کلمات مرکب، ریشه، پسوند و پیشوند کلمات، ترکیب‌های اصطلاحی)	خدمات عمومی (اتوبوس، مترو، بیمارستان، کتابخانه، و ...)	
- با روابط واژگانی (هم معنایی، تضاد معنایی، چند معنایی، شمول معنایی و ...) در سطح متوسط آشناست.	- با ساخت واژه زبان مورد نظر در سطح پیش متوسط آشناست (واژه‌های ساده و مرکب، مفهوم ریشه و پسوند و پیشوند)	
	- با روابط واژگان (هم معنایی، تضاد معنایی) تا سطح پیش متوسط آشناست.	

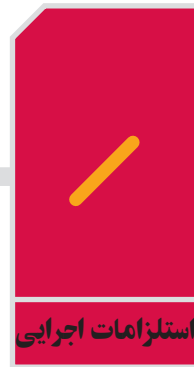

<p>با کاربرد قواعد پایه گرامری آشنایی دارد و آنها را در ارتباط زبانی تا سطح متوسط به کار می‌برد. از جمله:</p> <p>- با ارکان اصلی جمله (اسم، فعل، صفت، قید، حروف اضافه) در حد متوسط آشناست و می‌تواند با ترکیب این عناصر جملات ساده، مرکب و پیچیده بسازد.</p> <p>- با زمان‌های پایه (حال ساده، گذشته ساده، آینده) و وجه استمراری و کامل آنها آشناست و این زمانها را در سطح قابل قبولی از صحت در ارتباطات زبانی به کار می‌برد.</p> <p>- با قیود زمان و نشانه‌های زمان‌های پایه و وجه استمراری و کامل آنها آشنایی دارد و آنها را به درستی به کار می‌برد.</p> <p>- با ساختارهای مجهول و شیوه ساخت و کاربرد آنها تا سطح متوسط آشناست.</p> <p>با ساختارهای دستوری مانند جملات شرطی، ساخت‌های سببی، صفت‌های تری و ترین، ساختارهای بیان عادت، ساختارهای نقل قولی و موارد مشابه تا سطح متوسط آشناست و آنها را در سطح قابل قبولی از صحت در ارتباطات زبانی به کار می‌برد.</p> <p>- با جمله‌واره‌های اسمی، صفتی و قیدی آشناست و آنها را به درستی تولید می‌کند.</p> <p>- با موصول‌ها و پیونددهنده‌ها آشناست و شیوه پیوند دادن جمله‌واره‌ها به یکدیگر را می‌داند.</p> <p>- مفهوم روابط اصلی دستوری در جمله را می‌داند و نقش‌های اصلی مانند فاعل، فعل، مفعول را تا سطح متوسط می‌شناسد و به کار می‌بندد.</p> <p>- با ارتباط بین فرم، معنا و کاربرد عناصر یک جمله تا سطح متوسط آشناست.</p>	<p>با کاربرد قواعد پایه گرامری آشنایی دارد و آنها را در ارتباط زبانی تا سطح پیش متوسط به کار می‌برد. از جمله:</p> <p>- با ارکان اصلی جمله (اسم، فعل، صفت، قید، حروف اضافه) در حد پیش متوسط آشناست و می‌تواند با ترکیب این عناصر جملات ساده بسازد.</p> <p>- با زمان‌های پایه (حال ساده، گذشته ساده، آینده) در حالت معلوم آشناست و آنها را در سطح قابل قبولی از صحت در ارتباطات زبانی به کار می‌برد.</p> <p>- با قیود زمان و نشانه‌های زمان‌های پایه آشنایی دارد و آنها را به درستی به کار می‌برد.</p> <p>- با حروف ربط آشناست و شیوه پیوند دادن جملات ساده به یکدیگر را با کمک حروف ربط ساده (مانند and, or, but) می‌داند.</p> <p>- مفهوم روابط اصلی دستوری در جمله را می‌داند و نقش‌های اصلی مانند فاعل، فعل، مفعول را تا سطح پیش متوسط می‌شناسد و به کار می‌بندد.</p> <p>- با ارتباط بین فرم، معنا و کاربرد عناصر یک جمله تا سطح پیش متوسط آشناست.</p>	<p>دستور زبان</p>
---	---	--------------------------

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

استلزامات اجرایی

بی شک موفقیت در تغییر الگوی آموزش زبان‌های خارجی از رویکردهای سنتی به رویکرد ارتباطی فعال و خودباورانه متکی بر رویکرد فطرت‌گرای توحیدی دارای استلزامات و (پیش) نیازهایی است که باید مد نظر برنامه‌ریزان و مجریان در سطوح مختلف سیاست‌گذاری و اجرایی قرار گیرد.

۱- تدوین سیاست‌های کلان آموزش زبان‌های خارجی در سطح ملی با حضور نقش‌آفرینان و مشارکین تأثیرگذار

امروزه آموزش زبان‌های خارجی در نظام آموزش رسمی هر کشور می‌تواند به صورت بالقوه یک تهدید و همزمان یک فرصت تلقی شود. به هر شکل آموزش هر زبان خارجی به صورت بالقوه می‌تواند محملی جهت انتقال فرهنگی و تأثیرپذیری منفی باشد اما می‌توان با اتخاذ سیاست‌های فرهنگی منسجم، علمی و دقیق اثرات احتمالی این موضوع را به حداقل رساند. تعیین سیاست‌های کلان آموزش زبان‌های خارجی مبتنی بر اسناد کلان فرهنگی کشور به صورت بین بخشی با حضور تمامی نقش‌آفرینان عمده فرهنگی یکی از نیازهای جدی این حوزه است. سیاست‌گذاری منسجم نهادهای اصلی سیاست‌گذار فرهنگی از جمله مجلس شورای اسلامی، شورای عالی انقلاب فرهنگی، وزارت علوم تحقیقات و فناوری، مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و نهادهای مؤثر فرهنگی دیگر در زمینه آموزش زبان‌های خارجی مبتنی بر نیازهای میان‌مدت و بلندمدت نظام جمهوری اسلامی ایران می‌تواند زمینه‌ساز تغییر تهدیدهای احتمالی به نقطه قوت شود. هم‌افزایی مشارکین اصلی در تدوین سیاست‌های کلان آموزش زبان‌های خارجی از سطح آموزش عمومی تا آموزش آکادمیک مبتنی بر خط‌مشی‌های کلان سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و علمی کشور منجر به ارائه الگوی بومی آموزش زبان‌ها و رسیدن به تصویری منسجم از آموزش زبان‌های خارجی کشور در سطح ملی و تعیین نقش و مسئولیت‌های هر یک از نهادهای ذی‌ربط خواهد شد.

۲- شکست انحصار آموزش زبان‌های خارجی به تنها یک زبان

با در نظر گرفتن نیازهای کشور در عرصه تبادلات و تعاملان بین‌المللی، شکل‌گیری انحصار آموزش زبان‌های خارجی به تنها یک زبان از آفت‌هایی است که آموزش زبان‌های خارجی در کشور از آن رنج می‌برد.

شکستن انحصار آموزش زبان‌های خارجی در نظام آموزش رسمی کشور مستلزم ایجاد زیرساخت‌های مختلفی از جمله تصویب قوانین و ملزومات حقوقی مورد نیاز، ایجاد انگیزه در فراگیران از طریق آشنا کردن آنها با مزیت‌های سایر زبان‌های خارجی و ایجاد بازار کار برای دانش‌آموختگان سطوح مختلف، تربیت دبیران متعهد و توانمند، تولید محتوای به‌روز و جذاب است. به‌هر شکل ضرورت آموزش زبان‌های خارجی غیرانگلیسی در نظام آموزشی رسمی کشور به‌جد احساس می‌شود و ضرورت دارد بخش‌های مختلف وزارت آموزش و پرورش با همکاری یکدیگر این مهم را محقق سازند.

۳- توجه به تربیت دبیران توانمند و آشنا با اهداف برنامه درسی ملی

بی‌شک تحقق اهداف تحول بنیادین نظام تعلیم و تربیت و برنامه درسی ملی، نیازمند وجود دبیران توانمند و با انگیزه‌ای است که با اهداف تحول آشنا باشند. لذا نقش دانشگاه فرهنگیان، دانشگاه شهید رجایی و سایر مراکز تربیت دبیران زبان‌های خارجی در تربیت نسل جدید دبیران متعهد و توانمند حائز اهمیت است. دانشجو معلمانی که دبیران آینده زبان‌های خارجی نظام آموزشی کشور خواهند بود باید با اهداف برنامه درسی آشنایی کامل داشته باشند و از منظر دانش‌زبانی هم توانمندی‌های لازم جهت تدریس به‌شیوه ارتباطی را داشته باشند. در زمینه تربیت دبیر و تأمین نیروی انسانی سه پیشنهاد زیر قابل بررسی است:

الف) تأمین دبیران درس زبان‌های خارجی صرفاً و انحصاراً از بین دبیران دارای تحصیلات مرتبط که دوره‌های تخصصی لازم را با موفقیت گذرانده باشند و پرهیز از به‌کارگیری دبیران با تحصیلات غیرمرتبط

ب) توجه دقیق به صلاحیت‌های معلمی دبیران جدیدالورود از جمله آشنایی و تعهد به تحقق اهداف برنامه درسی ملی، داشتن انگیزه و توانایی تدریس به‌رویکرد جدید (برگزاری آزمون‌های تعیین صلاحیت تدریس برای جذب دبیران جدید زبان‌های خارجی پیشنهاد می‌شود).

ج) برگزاری دوره‌های تخصصی دانش‌افزایی دبیران درس زبان‌های خارجی جهت آشنایی هر چه بیشتر آنها با اهداف و رویکرد برنامه درسی و ارتقای توانمندی‌های تخصصی ایشان

۴- لزوم همسویی و هم‌افزایی آموزش‌های مکمل و آزاد با اهداف برنامه درسی ملی

آموزش زبان‌های خارجی در کشور ما دارای نقش‌آفرینان و مشارکین جدی در سطح آموزش‌های آزاد و غیر رسمی است که مهمترین جلوه آن در قالب آموزشگاه‌های آزاد آموزش زبان‌های خارجی قابل مشاهده است. در حال حاضر علی‌رغم اینکه مجوز بخش عمده‌ای از این مؤسسات و مراکز توسط وزارت آموزش و پرورش (در کنار وزارت علوم و تا حدودی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی) صادر می‌شود اما شاهد همسویی چندانی بین اهداف این دو سطح آموزش، یعنی سطح آموزش رسمی عمومی و آموزش‌های آزاد نیستیم. فقدان سیاست‌گذاری و نظارت در این سطح منجر به معضلاتی شده که بر نظام آموزش رسمی تحمیل می‌گردد؛ مواردی مانند شروع زود هنگام آموزش زبان‌های خارجی (که در سال‌های اخیر به‌سطح

مهدکودک‌ها و سال‌های نخست دوره ابتدایی رسیده است)، استفاده از منابع آموزشی غیربومی که در تعارض با اهداف فرهنگی و هویتی کشور هستند، استفاده از مدرسان با سطح کیفی متفاوت و مهمتر از همه فقدان تعامل با نظام آموزش رسمی.

ضرورت دارد وزارت آموزش و پرورش به‌عنوان نهاد متولی امر آموزش و پرورش عمومی کشور در این زمینه نقش آفرینی فعال‌تری داشته باشد و ضمن استفاده از ظرفیت بخش خصوصی و غیردولتی، هم‌افزایی این دو سطح آموزش را ارتقاء دهد تا از هدر رفت منابع مادی و انسانی کشور جلوگیری شود.

۵- استلزامات مرتبط با زمان آموزش

آموزش زبان‌های خارجی با رویکرد ارتباطی فعال و خودباورانه مستلزم اختصاص زمان کافی برای تحقق اهداف ارتباطی است و در صورت تأمین نشدن زمان کافی نمی‌توان انتظار تحقق کامل اهداف تعیین شده را داشت. پژوهش‌های مختلف نشان‌دهنده آن است که زمان اختصاص یافته در شرایط فعلی آموزش زبان‌های خارجی در نظام آموزش رسمی برای رسیدن به سطح متوسط مورد نظر برنامه درسی ملی کافی نیست و ضرورت دارد با تمهید راهکارهایی مانند افزایش زمان تدریس، و همچنین با استفاده از راهبردهای آموزشی، مانند آموزش معکوس *flipped learning* زمان کافی برای آموزش زبان‌های خارجی تا سطح متوسط با رویکرد ارتباطی فعال خودباورانه را فراهم نمود.

۶- تأمین زیرساخت‌ها و امکانات لازم

تحقق رویکرد ارتباطی خودباورانه فعال مستلزم تأمین برخی زیرساخت‌ها، نرم‌افزارها و سخت‌افزارهای ضروری از جمله سیستم‌های پخش فایل‌های صوتی و تصویری، منابع آموزشی مکمل و خویش‌خوان، رعایت نسبت مناسب تعداد دانش‌آموز به‌دبیر، امکانات لازم جهت برگزاری آزمون‌ها به‌شیوه ارتباطی (تجهیز حوزه‌های برگزاری آزمون) و تغییر رویکرد و نگرش مدیران آموزشی و والدین است. تحقق این پیش‌زمینه‌ها طبعاً فرایندی مستمر و زمانبر است که باید با برنامه‌ریزی دقیق به‌سمت آن حرکت کرد.

۷- بازنگری در آزمون‌های سراسری به‌ویژه آزمون کنکور سراسری

تأثیر آزمون‌های سراسری پر متقاضی، به‌ویژه آزمون سراسری ورود به دانشگاه‌ها بر فرایند کلی آموزش

زبان‌های خارجی به‌ویژه در دوره متوسطه دوم انکار ناپذیر است. لذا به‌منظور تحقق اهداف تعیین شده در این راهنمای برنامه درسی، ضروری است تا در شیوه برگزاری آزمون‌های سراسری به‌ویژه آزمون کنکور تجدید نظر اساسی انجام شود. شیوه فعلی برگزاری آزمون کنکور که متکی بر سنجش قواعد دستوری، واژگان (خارج از بافت واقعی) و درک مطلب است با اهداف تعیین شده در برنامه درسی ملی همسویی ندارد و موجب اختلال در فرایند آموزش به‌شیوه ارتباطی فعال و خودباورانه می‌شود. با توجه به ضرورت حذف آزمون کنکور سراسری و وجود الزامات قانونی برای تحقق این مهم، برگزاری آزمون زبان خارجی ملی برای دانش‌آموزان مبتنی بر اهداف ارتباطی پیشنهاد می‌شود. نتایج این آزمون که می‌تواند چندین نوبت در سال برگزار شود می‌تواند جایگزین نتایج آزمون نهایی و همچنین درصد عملکرد دانش‌آموزان در کنکور سراسری شود.

۸ - توجه به تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان

یکی از واقعیت‌های غیرقابل انکار آموزش زبان‌های خارجی در کشور ما وجود تفاوت‌های فردی به‌ویژه در سطح متریبان و همچنین علائق آنهاست. در حال حاضر نامتجانس بودن کلاس‌های زبان خارجی یکی از معضلاتی است که هم دانش‌آموزان و هم دبیران را آزار می‌دهد و دانش‌آموزانی با سطوح متفاوت دانش زبان خارجی (عمدتاً به‌دلیل حضور برخی دانش‌آموزان در کلاس‌های آموزش آزاد پیش از آغاز آموزش رسمی) در یک کلاس و با یک محتوای آموزشی حضور دارند که این موضوع مدیریت کلاس و میزان کارایی تدریس دبیران را با چالش مواجه می‌کند. ضروری است سطح‌بندی دانش‌آموزان، همچنین تنوع بخشی به‌محتوای آموزشی از جمله تحقق سیاست چندتالیفی (تألیف بسته‌های تربیت و یادگیری متنوع) مورد توجه جدی سیاستگذاران آموزشی قرار گیرد.

در مجموع تغییر رویکرد در برنامه آموزشی زبان‌های خارجی مستلزم تغییر در روابط ساختاری در سطوح مختلف آموزشی می‌باشد. لذا موفقیت در اجرای برنامه به‌امر اطلاع‌رسانی به‌موقع و مؤثر و ایجاد جو مشارکت هدفمند در فرایند اجرا بستگی دارد. به‌همین دلیل توجه به‌روش‌های گوناگون اشاعه برنامه به‌منظور آشنایی بیشتر گروه‌های آموزشی، مسئولان دستگاه‌های اجرایی، مدیران مدارس و نهادهای فرهنگی مرتبط به‌منظور حمایت از برنامه ضروری است. در واقع، اجرای این برنامه نیازمند عزم جدی مشارکین ذیربط و همکاری همه‌جانبه آنها در ایجاد بسترهای مناسب اجرایی می‌باشد.

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

